

Pengevirke

MERKUR
ANDELSKASSE

NYT FRA MERKUR

Merkurs direktør takker af

Lars Pehrson giver stafetten videre og indtager ny rolle i Merkur.

➔ Side 04

TEMA: GRØN INVESTERING

Klimakampen koster

Men kan vi investere os ud af klimakrisen?

➔ Side 18

TEMA: GRØN INVESTERING

Guide til klimavenlig investering

Sådan kan din pension hjælpe klimaet.

➔ Side 14

LEDER

Invester i fremtiden

Klimakampen koster penge. Mange penge. For der skal investeres massivt i de nye løsninger, som vores fælles fremtid afhænger af. Den gode nyhed er, at mange af disse løsninger findes allerede. Men der skal penge på bordet, så vi kan komme hurtigst muligt ud over stepperne.

I denne udgave af Pengevirke ser vi nærmere på, hvilken rolle investeringer spiller i den store omstilling til et fossilfrit samfund. For selvom staterne og de offentlige midler kan bringe os noget af vejen, kommer vi ikke udenom de private investorer, bankerne og pensionskasserne, hvis investeringer er helt nødvendige for at nå klimamålene.

Vi kan vælge at se den grønne omstilling som en udgift, eller vi kan se den som en investering. Når man investerer, regner man også med at få noget igen, og det er ikke svært at forestille sig, at grønne investeringer vil være rentable på den lange bane, når den fossile industri bliver fortrængt af bæredygtige alternativer. Der vil også være mange andre gevinster, foruden de økonomiske. For når vi investerer bæredygtigt, fremmer vi samtidig en verden med mindre forurening og støj, mere plads til naturen, bedre levevilkår for millioner af mennesker, færre konflikter osv. Det er en verden og en fremtid, der er værd at investere i.

Almindelige borgere kan gøre en forskel gennem deres pensionsopsparinger. Danskerne har en kæmpe pensionsformue, og mange har aldrig skænket det en tanke, at pengene er i arbejde, uanset om de er investeret konventionelt eller med bæredygtighed for øje. Hvorfor ikke lade dem arbejde for klimaet? For at hjælpe lidt på vej, har vi her i magasinet samlet en guide til bæredygtig investering.

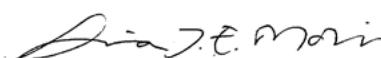
Som kunde i Merkur har du allerede truffet et aktivt valg med dine penge. Den bevidsthed skal vi have bredt ud til endnu flere. Heldigvis er finanssektoren også ved at få øjnene op for, at vi som pengeinstitutter, pensionskasser m.m. har et ansvar for at kanalisere pengene i en grøn retning, tilbyde bæredygtige produkter, måle vores CO₂-regnskab osv. Og en ny taksonomi fra EU skal hjælpe med metoder til, hvordan vi definerer bæredygtige investeringer, så vi ikke ender med greenwashing. Alt det kan du læse mere om her i magasinet.

Det er en spændende udvikling, som vi naturligvis hilser velkommen i Merkur. Nu gælder det bare om, at de gode anbefalinger også bliver fulgt op af modige og konkrete initiativer – både politisk og i vores egen sektor. I Merkur skal vi også hele tiden udfordre os selv og spørge, om der er mere vi kan gøre som bæredygtigt pengeinstitut. Med beslutningen om, at vi ikke længere finansierer nye benzin- og dieslbiler, har vi taget endnu et skridt på den fossilfrie rejse.

Vi tror på pengenes forandringskraft, og derfor skal vi bruge pengene der, hvor de gør mest gavn. Ikke mindst ved at investere i fremtidens grønne løsninger.

Liva Johanne Ehler Molin

Liva Johanne Ehler Molin

Pengevirke

Udgivet: September 2020 | **ISSN:** 1399-7734 | **Online ISSN:** 1901-2020 | **Udgives af:** Merkur Andelskasse
Redaktion: Liva Johanne Ehler Molin (ansvarshavende) lm@merkur.dk | **Layout:** Tobias Frost, www.studiofrost.dk
Forside: Stine Heilmann | **Tryk:** KLS PurePrint A/S | **Oplag:** 16.600 | **Udkommer:** To gange om året

Holdninger og synspunkter, der kommer til udtryk i de enkelte artikler og indlæg, er de pågældende forfattere selv ansvarlige for. De er således ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens synspunkter.

Klimapåvirkning: Magasinet er trykt på 100% bionedbrydeligt papir og bionedbrydelig trykfarve. Med sin kombination af Cradle to Cradle-mærket, FSC-mærket og CO₂-mærket sikrer vi desuden, at papiret kommer fra ansvarlige kilder, samt at selve trykningen af magasinet er sket på en CO₂-neutral facon. Vores trykkeri KLS PurePrint får strøm fra vindmøller og leverer magasinet til os i el-lastvogne.

MERKURS INVESTERINGSUNIVERS

Guide til bæredygtig investering

Sådan kan din pensionsopsparing hjælpe klimaet.

➔ Side 14

INTERVIEW

Grøn pension i Roskilde Festival

Derfor har festivalen skiftet til bæredygtig firmapension i Merkur.

➔ Side 18

PORTRÆT

De hollandske frontløbere

Bæredygtig investering handler om at løse verdens største problemer.

➔ Side 20

KLUMME

Klimakamp er også kulturkamp

For at løse klimaproblemerne må vi fokusere mere på kulturel vækst.

➔ Side 24

KULTUR OG INSPIRATION

Merkur anbefaler

Bøger, kunst, podcasts og apps, der giver ny inspiration.

➔ Side 26

KUNDEHISTORIE

Insekter til aftensmad?

Hey Planet vil gøre insekter så lækre, at de havner på dit middagsbord.

➔ Side 28

DEBAT

Fossilfri investering nu!

Investeringsaktivist om hvorfor vi bør stoppe alle investeringer i fossil energi.

➔ Side 32

NYT FRA MERKUR

Direktionsskifte, ny afdelingschef og farvel til fossile billån

➔ Side 34

FOTO: STINE HEILMANN

“

Jeg tror på, at der er nogle af de virksomheder eller initiativer, som vi har været med til at gøre mulige, som ikke ville have været der uden os. Der tænker man: Okay, så har vi da ikke levet helt forgæves.

Lars Pehrson

GENERATIONSSKIFTE

“Økonomi er fællesskab.” Bæredygtig bankdirektør takker af

Efter 38 år som direktør og medstifter af Merkur Andelskasse gav Lars Pehrson 1. september direktørstafetten videre for selv at indtage rollen som fortaler for bæredygtig bankdrift og rådgiver for direktionen i andelskassen.

Af Rie Helmer og Liva Johanne Ehler Molin, Pengevirke

Spørger man Lars Pehrson, direktør i Merkur Andelskasse gennem næsten 40 år, hvad han er mest stolt af i sin karriere, lyder svaret: ”Det at have været med til at gøre noget muligt.”

Han uddyber:

”Noget, som måske ikke havde været muligt uden os. Det er selvfølgelig svært at vide, hvad alternativet ville have været, men jeg tror på, at der er nogle af de virksomheder eller initiativer, som vi har været med til at gøre mulige, som ikke ville have været der uden os. Der tænker man: Okay, så har vi da ikke levet helt forgæves.”

”Vi” er Merkur Andelskasse. Og svaret er typisk for Lars Pehrson, som oprindeligt stammer fra Hjørring og nu hver dag spænder cykelhjelmene før de tre kvarters cykeltur fra Bagsværd ind til andelskassen på Vesterbro i København. Hans svar er nuancerede, underspillede og blottet for store armbevægelser. Og så tager han konsekvent udgangspunkt i et ”vi”, ikke et ”jeg”. Som han siger:

”Jeg synes jo, vi er mange, der har bidraget til det her.”

FORTSÆTTES PÅ SIDE 06 →

Dengang 16-årige Lars Pehrson var med til at etablere en forbrugerejet, økologisk butik i Hjørring.

Nogle af de samme mennesker stiftede låne- og spareforeningen Merkur.

Lars Pehrson tog diplom-eksamen som fløjtenist fra Musikonservatoriet i Aalborg.

Inspiration og energi til mange flere

Den 1. september overdrog Lars Pehrson sin stol og sit direktørkontor til nye kræfter i andelskassen. På visitkortet er ”administrerende direktør” erstattet med titlen som rådgiver for direktionen, som nu består af Charlotte Skovgaard og Alex Andersen. Men Lars Pehrson har ingen planer om at gå på tidlig pension. Foruden rollen som rådgiver, vil han også fungere som værdiambassadør for Merkur, hvor han håber at få mere tid til at komme ud og tale med folk, deltage i debatter og holde foredrag.

”I perioden lige efter finanskrisen blev jeg brugt en del, fordi jeg var en anderledes stemme, og det syntes jeg, var rigtig spændende, for jeg kunne mærke, at folk var lydhøre.”

Så du vil gerne inspirere?

”Ja, hvis jeg kan. Det kræver, at der er nogen, der efterspørger det. Jeg kan jo ikke bare stå på en ølkasse, der skal være nogen, der er nysgerrige og inviterer mig ind. Det har altid ligget mig meget på sinde at formidle samfundsøkonomiske sammenhænge på en måde, som kan engagere, dvs. som konkret og levende virkelighed og ikke som noget abstrakt eller mekanisk, som det ellers let kan blive. Eller tilsvarende med bankernes rolle i økonomien.”

Er det vemodigt eller en lettelse, hvis du skal sætte et par ord på at give stafetten videre?

”Det er nok lidt af det hele. Men det er mest lettelse. Den nye direktion i Merkur er kompetente og energiske mennesker, der brænder for sagen, så dem har jeg fuld tillid til. Og jeg glæder mig til det, der ligger foran, og de nye ting, som jeg nu får tid til at fokusere på.”

Den meningsfulde sammenhæng

Merkur Andelskasse havde ved årsskiftet 2019-20 et overskud på 9,1 mio. kroner, 34.299 kunder og 7.637 andelshavere fordelt over hele landet. En udvikling, som ingen havde forestillet sig dengang i Hjørring i 70’erne, hvor hele historien om den bæredygtige andelskasse tog sin begyndelse.

Det har altid ligget mig meget på sinde at formidle samfundsøkonomiske sammenhænge på en måde, som kan engagere.

Lars Pehrson

Lars Pehrson var med til at etablere en forbrugerejet, økologisk butik, hvor han hurtigt fik ansvar for regnskabet, for ”nogen skulle jo gøre det”. Men han syntes også, det var interessant.

”Jeg har altid været tiltalt af at arbejde med økonomi og lave forretning. Man påvirker verden, der er en meningsfuld sammenhæng, hvor man også dækker nogle behov. Bringer nogle produkter frem til dem, der har brug for dem,” forklarer han.

Og det er sådan tingene giver mening i Lars Pehrsons optik. Penge er ikke noget i sig selv – de er et redskab, som skal bruges til at skabe værdi. De skal inve-

steres i noget, som ikke bare giver flere penge, men som også øger livskvaliteten og gør tilværelsen bedre for os alle sammen. Afkastet får man ikke blot i kroner og øre, men også – og især – i form af mindre forurenede storbyer, et bedre klima, mindre bilkø på motorvejene og gode kulturprojekter, for blot at nævne nogle af goderne ved bæredygtig investering.

Det var det samme verdenssyn og pengesyn, som lå til grund for stiftelsen af foreningen Merkur i 1982. Det var nogle af de samme mennesker, som stod bag den økologiske butik i Hjørring, som nu gik sammen om at stifte en fælleskasse, hvor man kunne låne penge til hinandens projekter. For Merkurstifterne handlede det ikke om bankdrift – endnu – men udelukkende om at hjælpe hinanden med at realisere de bæredygtige intentioner. Det var først i 1985, da EF, som EU hed dengang, harmoniserede banklovgivningen, at Lars Pehrson og co. så og greb chancen og gjorde Merkur til et formelt pengeinstitut.

Den verden, vi giver videre

Lige siden begyndelsen har det sociale og det grønne fokus gået hånd i hånd i Merkur. Hensyn til klima- og miljø har været en integreret del af forretningen længe før det blev moderne, men det er et af de områder, der for alvor er rykket opad på dagsordenen i Lars Pehrsons tid som direktør. Selv om han er sig smerteligt bevidst om udfordringerne ved både bankdrift og klimaforandringer, ser han lyst på fremtiden – både for verden og sig selv.

”Der er nok at blive deprimeret over. Jeg mener, at man er nødt til at stille billeder op for, hvad man gerne vil have til at ske, og så arbejde for det. For alt

Merkur fik status som pengeinstitut med Lars Pehrson som administrerende direktør.

Sammen med 10 andre værdibaserede pengeinstitutter var Lars Pehrson med til at stifte Global Alliance for Banking on Values.

Lars Pehrson gav direktørstafetten videre til Charlotte Skovgaard, som sammen med Alex Andersen udgør Merkurs nye direktion.

2009

2020

det andet, det bliver man jo helt ødelagt af. Jeg mener, at man skal se tingene i øjnene, uden illusioner. Men man er samtidig grundlæggende nødt til at tro på fremtiden.”

Gør du det?

”Ja, det gør jeg”.

Tænder du ligefrem, det er en dejlig verden, du har sat børn i?

”Nej, jeg tænker, der er en masse rod og besvær, jeg efterlader til dem. Sammen med min generation.”

Det er tre voksne sønner, Lars Pehrsons generation blandt andre overlader en masse rod og besvær til. Men hvis man tror, at det betyder, at Pehrson ligefrem lider af såkaldt klimaskam eller mener, at vi andre bør skamme os over de røde bøffer eller talrige flyrejser, tager man grundigt fejl.

”Det er faktisk en anden ting, som jeg altid har kæmpet imod – det med at personalisere og moralisere tingene for meget. Klimaet for eksempel. Der er mange, der føler ’klimaskam’. Det er blevet et nyt udtryk, ikke? Og det er ikke konstruktivt.”

Hvorfor ikke?

”Fordi det er noget, vi skal løse i fællesskab. Jeg siger ikke, at man bare hæmningsløst skal fortsætte som før. Det er vigtigt, at vi alle tænker over, hvordan vi kan indrette os mere bæredygtigt. Der behøver ikke være frit valg på alle hylder. Man er nødt til at se det som en fremtid, man kan vælge til, som vi i fællesskab må indrette, sådan at der er nok til alle. Det handler om balance. Det er det, der ligger i fællesskabet. Nu har vi lige vist under coronakrisen, at vi godt kan alt muligt, som er pokkers besværligt, hvis vi skal. Det synes jeg, er en interessant iagttagelse.”

Bæredygtig bank på en ny måde

Men selv om Lars Pehrson har et lyst sind og en medfølgende let gang på jord, har der også været svære perioder som bankdirektør. Finanskrisen i 2008 var første gang han for alvor oplevede, at bankdrift ikke bare var lige ud ad landevejen. Indtil da havde det med hans egne ord været ”let at drive bank”.

Vi skal være bæredygtig bank på en anden måde nu, end vi var tidligere. Hvor det i begyndelsen handlede om basis bankdrift med ind- og udlån, så er der nu kommet andre ting til.

Lars Pehrson

”Forholdene var sådan, at man nærmest tjente penge om natten, mens man sov. Uanset om man bare havde noget indlån eller lånte penge ud, fik man hele tiden renteindtægter af det hele. Sådan er det jo slet ikke mere.”

Det at drive pengeinstitut har ændret sig meget, og der er brug for at gøre mange ting på en anden måde i dag.

”Mange troede, at når finanskrisen var overstået, så ville vi komme tilbage til en tilstand, vi kendte, men det gjorde vi jo på ingen måde. Så kom

eurokrisen, og hele den vanvittige rentesituation med negativ rente og så videre, som fulgte med i kølvandet på krisen. Det underminerede jo den klassiske bankmodel. Nu blev det pludselig rigtig, rigtig svært at tjene penge. Og det er det stadig.”

En stærk forretning er fundamentet for, at de værdier, som Merkur bygger på, kan komme ud at leve og gøre en forskel i samfundet. Derfor har det været afgørende at tænke nyt og udvikle Merkurs tilbud. Der er kommet flere forskellige produkter på hylderne, som både understøtter værdierne og forretningen. Det gælder f.eks. på investeringsområdet, som er noget af det, Merkur har haft stor succes med de senere år.

”Vi skal være bæredygtig bank på en anden måde nu, end vi var tidligere. Hvor det i begyndelsen handlede om basis bankdrift med ind- og udlån, så er der nu kommet andre ting til.”

Men grundlæggende står Merkur for det samme som for 38 år siden, og det bæredygtige fællesskab er stadig hjørnestenen - både for andelskassen og for den afgående direktør:

”Økonomi er et fællesskab. Og vi arbejder for hinanden. Eller vi arbejder for de andre. Og vi kan også se, at når vi har glæde af vores arbejde, så er det jo næsten altid, fordi der er nogle andre, der får løst et problem eller er tilfredse med det arbejde, vi har gjort, eller har fået et produkt, de har efterspurgt.”

Hvornår bliver du selv glad?

”Det kunne være, når nogen siger, at uden jer, fik vi ikke startet vores virksomhed, eller vi fik ikke det her byggeprojekt sat på skinner, eller hvad det nu er. Det er det, vi kan bidrage med, som pengeinstitut.” ■

Hvis vi skal løse klimakrisen, skal verdensøkonomien ændres fundamentalt. Og finanssektoren skal gå forrest

Kan vi investere os ud af klimakrisen? Måske. En lang række af de nødvendige grønne løsninger findes allerede, men de kræver investeringer i et hidtil uset omfang og en fundamental omstilling af verdensøkonomien. I finanssektoren vil man gå forrest ved at gøre klimaberegninger til en lige så fundamental del af økonomien som regnskabsprincipper.

*Af Jonathan Tybjerg, Pengevirke
Illustration: Rasmus Fly Filbert*

Engang i det tidlige forår sad Pelle Pedersen og snakkede om bæredygtighed med folk, der flytter rundt på milliarder af kroner. Det var der som sådan ikke noget nyt i, for Pelle Pedersen havde i en årrække været chef for ansvarlige investeringer i pensionskassen PKA.

Men situationen var en anden nu. Pelle Pedersen mente ikke, at en enkelt pensionskasse kunne gøre en tilstrækkelig forskel, hvis der skal leveres på de grønne ambitioner, som vokser frem i Danmark og EU. Han mente, at det kræver en meget større bevægelse båret frem af folkeligt engagement – og derfor havde han skiftet sin faste stilling ud med en position som iværksætter hos virksomheden DoLand.

“Hvis vi skal starte en bevægelse for bæredygtige investeringer er det nødvendigt at skabe en meget større grad af nysgerrighed hos alle dem, der ikke investerer og fortælle, hvad det er, investeringer kan, når vi snakker en mere bæredygtig udvikling,” fortalte han over telefonen og gav sin egen søster som eksempel.

Hun er sygeplejerske, har tre børn og går op i bæredygtighed til hverdag. Hun har også en pensionsopsparing hos netop PKA, men alligevel er bæredygtig finans ikke noget, hun interesserer sig for. Det samme gælder for en stor del af danskerne, der skruer ned for øksekød og flyrejser, men måske ikke er bevidst om, hvad deres opsparing og pension bliver investeret i, siger Pelle Pedersen: “Der er en kløft mellem vores dagligdag, hvor vi i stigende grad fokuserer på bæredygtighed, og hvordan vi tænker investeringer.”

Det er ikke folks skyld, siger Pelle Pedersen. Det er bankerne, pensionskasserne og alle de andre, der forvalter vores penge, som taler hen over hovedet på folk og gør det sværere, end det er, men – og det er et vigtigt et af slagsen – der er også en bevægelse i gang, hvor vores penge bliver flyttet i en bæredygtig retning. Den kommer fra iværksættere og impact-investorer, der både vil tjene penge og kloden. Den kommer fra nogle af verdens største kapitalfonde og investeringsbanker, der flytter deres investe-

ringer væk fra fossile brændstoffer. Og hvis alt går efter planen vil det også komme fra den danske finanssektor, der vil være en af de grønneste i verden.

Der er endnu håb for, at vi kan sikre en grøn omstilling, så vi når Paris-aftalens mål om at holde den globale temperaturstigning under 2° C og undgår de værste klimaforandringer, men det koster. Og spørgsmålet er, hvor vi skal finde pengene?

Money makes the world go round

I 2018 udgav FN's klimapanel, IPCC, en rapport skrevet af 91 forskere på baggrund af 6.000 videnskabelige studier. Ifølge rapporten er vi på kurs mod en global temperaturstigning på 1,5 grader i 2040, og allerede ved disse temperaturer vil konsekvenserne være enorme. Verden vil mangle mad, skovbrande vil hærge kontinenter, koralrev vil dø på striben.

Hvis vi skal undgå denne katastrofale udvikling, kræver det ifølge rapporten, at vi ændrer verdensøkonomien med en hast og et omfang, som i hvert fald på det tidspunkt havde "ingen dokumenterede historiske fortilfælde".

Vi skal, som en af hovedforfatterne, professor ved Oxford University Myles

Allen, efterfølgende sagde "vende verdensøkonomien på en tiøre".

Det er svært at sige, hvor mange penge, der i dag bliver brugt på at adressere klimaforandringerne, men det bedste bud fra tænketanken Climate Policy Initiative landede på 3.500 milliarder kroner i 2017. Det kan lyde af meget, men ifølge FN's klimapanel IPCC kræver det alene 16.000 milliarder kroner, hvis vi skal omstille vores energisystemer. Det svarer til omkring 2,5 procent af verdensøkonomien, og hvis vi skal nå Paris-aftalens mål, kræver det mere og andet end grøn energi.

Der er en kløft mellem vores dagligdag, hvor vi i stigende grad fokuserer på bæredygtighed, og hvordan vi tænker investeringer.

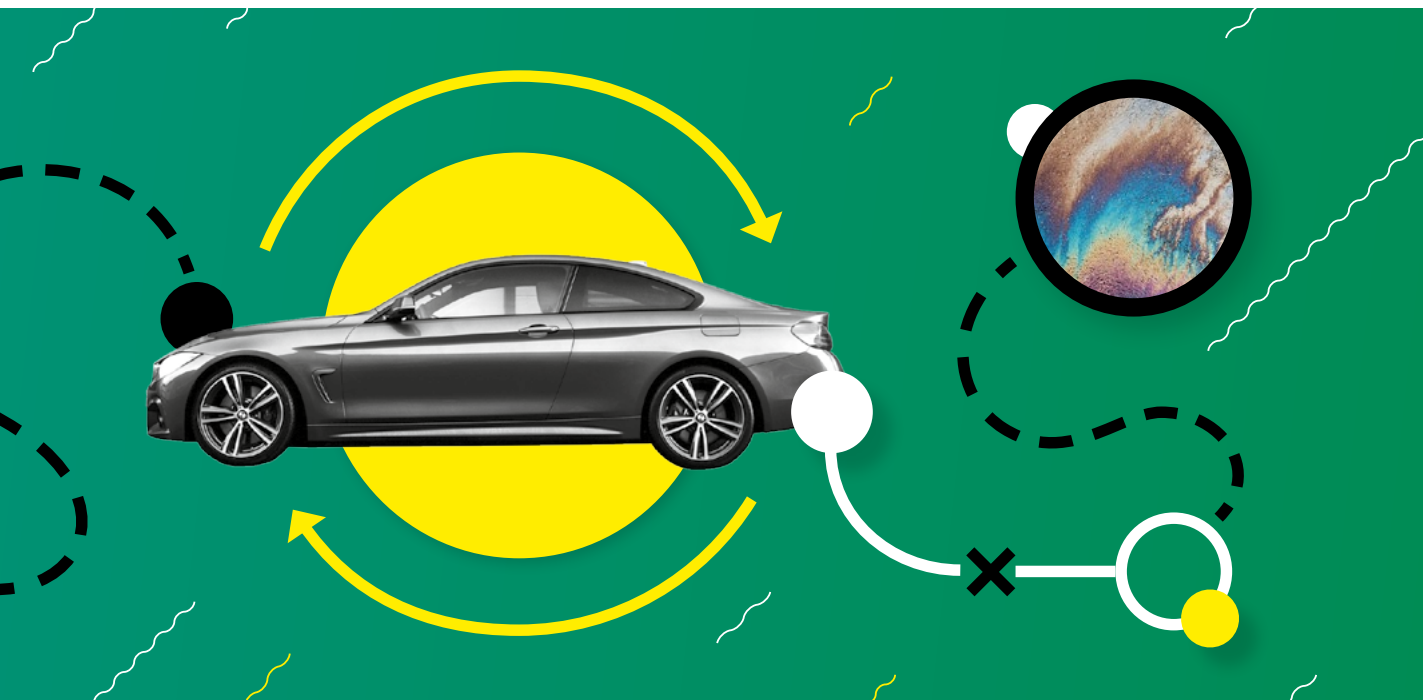
Pelle Pedersen, iværksætter og tidl. chef for ansvarlige investeringer i PKA

Ifølge analysen fra Climate Policy Initiative kom halvdelen af pengene til klimakampen i 2017 fra de offentlige penge-kasser, mens den anden halvdel kom fra det private. Siden da er klimaet blevet rykket øverst op på den politiske dagsorden i både Danmark og EU, men de offentlige penge-kasser er ikke bundløse, og regeringerne er bundet af den politiske virkelighed og love, der gør det svært at finde de penge, der skal til, for at sikre den grønne omstilling. Derfor vil finansbranchen og private investorer komme til at spille en afgørende rolle.

Da Europa-kommissionen i januar præsenterede sin investeringsplan for at gøre unionen klimaneutral i 2050 lød prisen på 7.500 milliarder kroner det næste årti, og kommissionen gjorde sig ikke forhåbninger om, at de penge skulle komme fra staternes penge-kasser. I stedet vil EU finde pengene i pensionskasser, investeringsfonde og almindelige menneskers sparegrise.

Samfundets sårbarhed

Den 12. marts sad Anders Eldrup i sin bil og var ret fortrøstningsfuld, når det kom til opgaven med at finde investeringerne til den grønne omstilling. "Det kræver mange penge," medgav han over telefonen; "og det skal gå lidt

hurtigt”. Men, sagde den tidligere direktør i Dong, der siden har skiftet navn til Ørsted: “Finanssektoren er godt i gang med at finde ud af, hvordan man understøtter den her omstilling i samfundet.”

Anders Eldrup fremhævede Den Europæiske Investeringsbank, der vil stoppe sine udlån til fossile energikilder. Han kunne også have nævnt den danske pensionssektor, der har forpligtet sig til at investere 350 milliarder i den grønne omstilling frem mod 2030. Eller verdens største kapitalforvalter Blackrock, som i begyndelsen af året erklærede, at de vil gøre bæredygtighed til en central del af deres forretning og øjeblikkeligt udfase investeringer i termisk kul.

“I den nære fremtid – og hurtigere end de fleste forventer – vil vi se en betydelig omfordeling af kapital,” skrev Blackrocks administrerende direktør, Larry Fink i et brev til nogle af verdens største virksomheder.

For folk som Larry Fink er de grønne investeringer ren forretning, og de ser i stigende grad klimaforandringer som en finansiel risiko. Argumentet er ret simpelt: Et finansielt system der styrker bæredygtighed giver bedre økonomisk mening, end det system vi har i dag, for man kan ikke forvente positive afkast,

hvis verden, som vi kender den, ikke eksisterer længere.

Ti dage forinden denne dag i bilen havde erhvervsminister Simon Kolle-rup udpeget Anders Eldrup som formand for Danmarks Grønne Investeringsfond, der skal være med til at finansiere de investeringer, som skal få Danmark ind i en grøn fremtid.

Erhvervsministeren havde fremhævet Anders Eldrups dybe indsigt og lange erfaring med den grønne omstilling og arbejdet med at finde penge til den. En opgave som 71-årige Eldrup stadig bruger en del energi på som formand i Forum for Bæredygtig Finans, hvor han få må-

“

Finanssektoren er godt i gang med at finde ud af, hvordan man understøtter den her omstilling i samfundet.

Anders Eldrup, formand i Forum for Bæredygtig Finans

neder forinden havde præsenteret 20 forslag til, hvordan den finansielle sektor kan skubbe på den grønne omstilling.

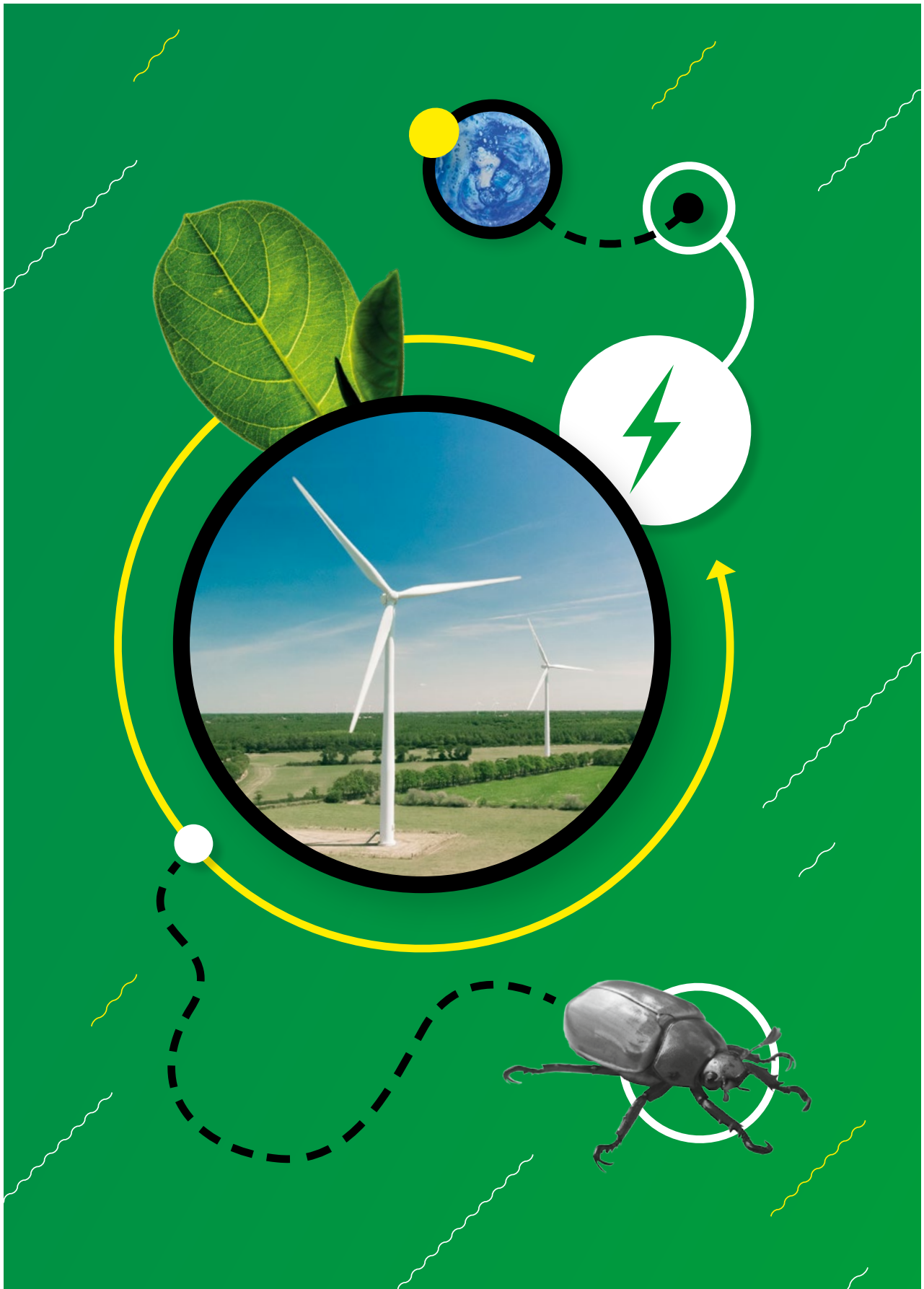
“Når man gennemfører de anbefalinger, bliver vi den finanssektor, der er længst fremme i EU og dermed i verden,” proklamerede Eldrup fra sin bil.

Corona: En ny mulighed

Lige præcis den 12. marts var det nok de færreste i de danske banker eller pensions-selskaber, der tænkte på den grønne omstilling. Dagen forinden havde Mette Frederiksen i coronaens navn sat gang i det største økonomiske eksperiment i nyere danmarkshistorie, da hun sendte offentligt ansatte hjem, lukkede skoler og bad folk i private virksomheder om så vidt muligt at arbejde hjemmefra.

Den dag i dag ved vi endnu ikke, hvad coronapandemien og nedlukningen af Danmark vil betyde for den grønne omstilling. Vi har mistet tid og penge, men vi har også rykket vores forståelse af, hvad der er muligt. Og måske har vi fået en bedre forståelse for, hvilke konsekvenser det har, hvis vi ikke handler. Eller som tidligere formand for Klimarådet Peter Birch Sørensen påpegede i en klumme i Politiken:

“Coronakrisen illustrerer på skræmmende vis, hvor sårbare vi er, når vi står

over for kræfter, vi ikke kan styre. Klimaforandringerne vil også udløse ukontrollerbare, destruktive naturkræfter, hvis ikke vi handler hurtigt. Derfor skal vi samtænke indsatsen mod den økonomiske krise med vores klimaindsats.”

Og imens aktiemarkedene generelt har blødt i 2020 er investeringer i bæredygtige ESG-aktier (environmental, social & governance) nået et nyt niveau, og investeringerne klarer sig bedre gennem krisen end gennemsnittet.

Det har fået flere til at omtale coronakrisen som det endelige vendepunkt for bæredygtig finans. Investeringsbanker som JP Morgan og Goldman Sachs sender beskeder til deres kunder om, at coronakrisen “accelererer trenden” med at investere i ESG-aktier. Og ifølge en artikel fra den tyske kapitalforvalter DWS’s researchcenter tjener coronakrisen som en strategisk forretningscase for bæredygtig investering, fordi pandemien udspringer af menneskets overdrevne aftryk på jorden, hvilket bæredygtige investeringer prøver at minimere.

Månelandinger og taksonomier

Da Europa-kommissionens formand, Ursula Von Der Leyen, i december præsenterede sin skitse til EU’s klimaplan, kaldte hun det for “Europas månelanding”. EU’s primære redskab til at få finanssektoren til at investere i den mission er ... en taksonomi.

Det kan på en gang lyde overordentligt støvet og håbløst banalt, men i finanssektoren har de længe spurgt efter et system, hvor de kan se og dokumentere, hvilke investeringer der er grønne, og hvilke der er sorte.

9. marts, kort før coronavirussen lukkede Europa, præsenterede en ekspertgruppe sit endelige forslag til den målestok, taksonomien skal bruge til at vurdere, hvordan investeringer og andre økonomiske aktiviteter hjælper med at opfylde Paris-aftalens klimamål. Selvom lovgivningen kom på plads og blev vedtaget i løbet af juni, er taksonomien ikke fastlagt endnu, og den vil med garanti blive offer for store politiske kompromisser. Men lykkes det at vedtage en ambitiøs målestok, får EU en

klima- og miljømæssig pendant til de regnskabsprincipper, der i et århundrede er blevet brugt til at styre økonomien. Det kan være med til at forhindre greenwashing og gøre bæredygtighed til et reelt konkurrenceparameter.

Ifølge Pelle Pedersen, der taler med investorer og kapitalforvaltere fra hele Europa, har det allerede haft en enorm positiv påvirkning internt i finansbranchen.

“Der kommer ikke til at være en perfekt definition, men allerede da diskussionen i EU startede, begyndte folk at lytte til det her,” fortæller han.

“Bare det, at vi får en fællesnævner, gør det nemmere for aktørerne i finansbranchen at vurdere hinanden og vurdere, hvordan man er bæredygtig, og hvad det er for initiativer, vi skal sætte i gang.”

De 20 anbefalinger som Anders Eldrup og Forum for Bæredygtig Finans har givet til den danske finanssektor, bygger på nogle af de samme principper: Gør bæredygtighed til en del af jeres forretning og vær transparente omkring det. Anders Eldrup fremhæver selv et forslag om, at finansbranchen skal lave et fælles system, der opgør pengeinstitutternes CO2-udledning og den afledte udledning fra de lån og investeringer, de laver.

Klimaforandringerne vil også udløse ukontrollerbare, destruktive naturkræfter, hvis ikke vi handler hurtigt. Derfor skal vi samtænke indsatsen mod den økonomiske krise med vores klimaindsats.

Peter Birch Sørensen, tidligere formand for Klimarådet

“Og det er Finans Danmark faktisk ved at opstille,” fortæller Anders Eldrup og uddyber:

“Det vi foreslog, som er vidtgående og interessant, er, at når man har fået lavet sådan et fælles afsæt, så skal institutterne lave en handlingsplan for, hvordan de reducerer deres CO2-aftryk år for år. Hvis vi får det til at virke, kan det give en ganske kraftig reduktion.”

Pelle Pedersen har også været en del af Forum for Bæredygtig Finans. Han fremhæver et forslag om, at der skal flere bæredygtige produkter på hyldeerne hos pengeinstitutterne, og et forslag om bedre uddannelse i sektoren.

“Hvis ikke bankrådgiveren i den lokale filial er i stand til at rådgive folk, der kommer ned og siger, de vil investere 100.000 kroner bæredygtigt, og hvis der ikke er nogle bæredygtige produkter på hyldeerne, så kan det være svært for folk at komme i gang,” siger Pelle Pedersen.

Et pres nedefra

Imens coronakrisen har udløst nye love og regler for banker og pensionskasser, vil hverken den danske regering, EU eller finansbranchen bruge lovgivning til at tvinge finanssektoren grøn eller straffe den for sorte investeringer. Selv efter fire måneders global pandemi, en dag i slutningen af juni, holder Anders Eldrup fast i, at vores penge skal sendes i en grønnere retning ved hjælp af positive incitamenter.

“Selvfølgelig kan staten fastsætte nogle formelle regler, men det vil virke langt bedre, hvis finanssektoren selv gør de her ting, fordi kunderne lægger pres på dem. Det er en stærkere mekanik end sådan nogle regler,” siger Anders Eldrup.

Det er omtrent det samme sted, at Pelle Pedersens drøm om at ændre finansbranchen begynder. Men, tilføjer han, finanssektoren kan ikke bare læne sig tilbage og sige, at det kun er de små investorer, der skal presse på.

“Der er lige så meget behov for en finanssektor, der er parat til at omstille sig og træffe nogle for dem svære beslutninger. Og det kræver rigtig, rigtig meget mod.” ■

Merkurs investeringsunivers

INVESTERINGSGUIDE

Sådan kan din opsparing hjælpe klimaet

Den bedste gave, du kan give dig selv og dine børn, er at investere i vores fælles fremtid, og det er afgørende, at vi investerer i den verden, vi gerne vil leve i. Der er brug for en samlet indsats for den grønne omstilling, og vores penge er et af de vigtigste værktøjer, vi har. Derfor har vi samlet en guide til, hvordan du kan bruge dine sparepenge og pension til at gøre en forskel for klimaet.

Hvordan gør jeg den største forskel med min opsparing?

Har du en pensionsopsparing, eller lægger du lidt til side hver måned? Så kan dine penge være med til at skubbe på den grønne omstilling. Hvis du vælger at investere opsparingen bæredygtigt frem for at have den stående på en konto, så kommer pengene ”i arbejde” og de kan gøre en forskel i udviklingen mod et grønt og fossilfrit samfund.

Jeg vil gerne i gang med investering. Hvad gør jeg?

Start med at booke et møde med en af Merkurs investeringsrådgivere. Her afdækker I sammen, hvad du ønsker at investere i, hvor høj en risiko, du er villig til at tage, og hvor lang en tidshorison du har. I Merkur investerer du i særligt udvalgte investeringsfonde. På den måde behøver du ikke selv være ekspert eller følge med i aktiemarkedet fra morgen til aften. Fondens eksperter gør en stor del af arbejdet for dig og sørger for at investere i en bred portefølje, så du får en lavere risiko. Du kan vælge mellem forskellige investeringspakker, hvor fondene er sammensat på forskellige måder, alt efter hvad der er vigtigst for dig. Hvis du ønsker at investere i klimaløsninger, kan vi skrue op for de fonde, der har størst impact, altså positiv påvirkning, her.

Hvordan undgår jeg klimaskadelige investeringer?

Første skridt er naturligvis at undgå, at du investerer i noget, der skader kli-

maet. Alle de investeringsfonde, du kan vælge gennem Merkur, er screenede efter højeste standarder. Det betyder bl.a., at du kan være helt sikker på, at du ikke investerer i virksomheder, hvis forretningsmodel bygger på fossile brændstoffer. Andre problematiske brancher som f.eks. tobak eller våben er også sorteret fra. Det er det, man kalder negativ screening. Man skulle måske tro, at det var en selvfølge, men mange danskere har pensionsmidler stående, som eksempelvis er investeret i fossile selskaber, måske helt uden at de selv er bevidste om det.

Hvordan vælger fondene, hvad de vil investere i?

Endnu mere interessant er det selvfølgelig, hvad du så rent faktisk investerer i. Derfor har fondene også positive kriterier, som de investerer ud fra. De udvælger virksomheder (hvis der er tale om aktier), som går forrest inden for deres område med nye bæredygtige løs-

ninger. Vores samarbejdspartnere har hver deres måde at gøre det på, men fælles for dem alle er en meget seriøs tilgang til screening. Triodos har for eksempel udviklet syv temaer for bæredygtig omstilling, som de udvælger virksomhederne ud fra. For at kunne blive en del af deres aktiebaserede fonde, skal virksomheden altså bidrage til omstillingen inden for et af temaerne. Det kan du læse mere om på side 20-23.

I de såkaldte Impact First-fonde går man skridtet videre, og i stedet for at investere i aktier og obligationer, investerer du direkte i projekter som f.eks. ny vedvarende energi eller mikrofinans. Det gør, at din investering har en særligt stor effekt.

Hvad kan jeg investere i, hvis jeg vil gøre en forskel for klimaet?

1. Invester i ny grøn energi

Du kan være med til at udbrede andelen af vedvarende energi i Europa ved at investere i fonden Triodos Renewables Europe Fund. Det er en Impact First-fond, som investerer i nye energiprojekter. Det kan både være solceller-parker og vindmøller, men også projekter der fremmer energieffektivitet. Fordi fonden investerer direkte i nye projekter, har din investering en meget stor impact. Samtidig er Impact First-fonde mindre afhængige af, hvordan

FORTSÆTTES PÅ SIDE 16 →

Alle de investeringsfonde, du kan vælge gennem Merkur, er screenede efter højeste standarder.

KONTAKT OS

Vil du vide mere om bæredygtig investering?

Eller kunne du tænke dig et investeringsmøde? Så er du altid velkommen til at skrive til din rådgiver eller afdeling i Merkur. Du kan også kontakte os på: investering@merkur.dk eller 70272706.

Læs mere på merkur.dk/investering

aktiemarkedet ellers opfører sig, og derfor bidrager de til en god risikospredning og en sund portefølje.

2. Invester i den grønne omstillings frontløbere

Du kan også investere i internationale virksomheder, som går forrest i omstillingen til et bæredygtigt samfund. Triodos Pioneer Impact Fund investerer i udvalgte mellemstore virksomheder, som både har en sund økonomi og samtidig er bæredygtige pionerer. Fonden er svanemærket.

3. Invester i Svanemærkede fonde

Svanemærket er Nordens officielle miljømærke, som de fleste kender fra hverdagsprodukter lige fra shampoo til bagepapir. Men siden 2018 har du også kunnet investere i svanemærkede fonde, som Merkur var de første til at

introducere på det danske marked. Fondene skal opfylde en lang række bæredygtighedskriterier, som stiller krav til gennemsigtighed og til, hvad der investeres i. Svanemærket er altså en garant for, at fondene opfylder en række miljømæssige krav. Du kan vælge fire forskellige svanemærkede

“

Du kan være med til at udbrede andelen af vedvarende energi i Europa ved at investere i fonden Triodos Renewables Europe Fund.

fonde i Merkur: Triodos Pioneer Impact Fund, Triodos Global Equities Impact Fund, Triodos Euro Bond Impact Fund og Triodos Impact Mixed Fund.

4. Invester i lokale, bæredygtige virksomheder

Vil du hjælpe den bæredygtige udvikling på vej herhjemme, kan du investere i danske små og mellemstore virksomheder, som arbejder for den grønne omstilling. Ved at investere i Merkur Andele gør du os i stand til at låne ud til bæredygtige virksomheder, som f.eks. arbejder med grøn energi, økologisk landbrug, cirkulær økonomi eller nye, miljø- og klimavenlige produkter og services. Alle virksomheder bliver vurderet ud fra deres miljømæssige, sociale eller kulturelle værdi, og der er fuld gennemsigtighed, så du altid kan følge med i, hvem vi låner ud til. ■

Danske Vestas er blandt de virksomheder, som Triodos' aktiebaserede fonde har valgt at investere i.

FOTO: VESTAS WIND SYSTEMS A/S

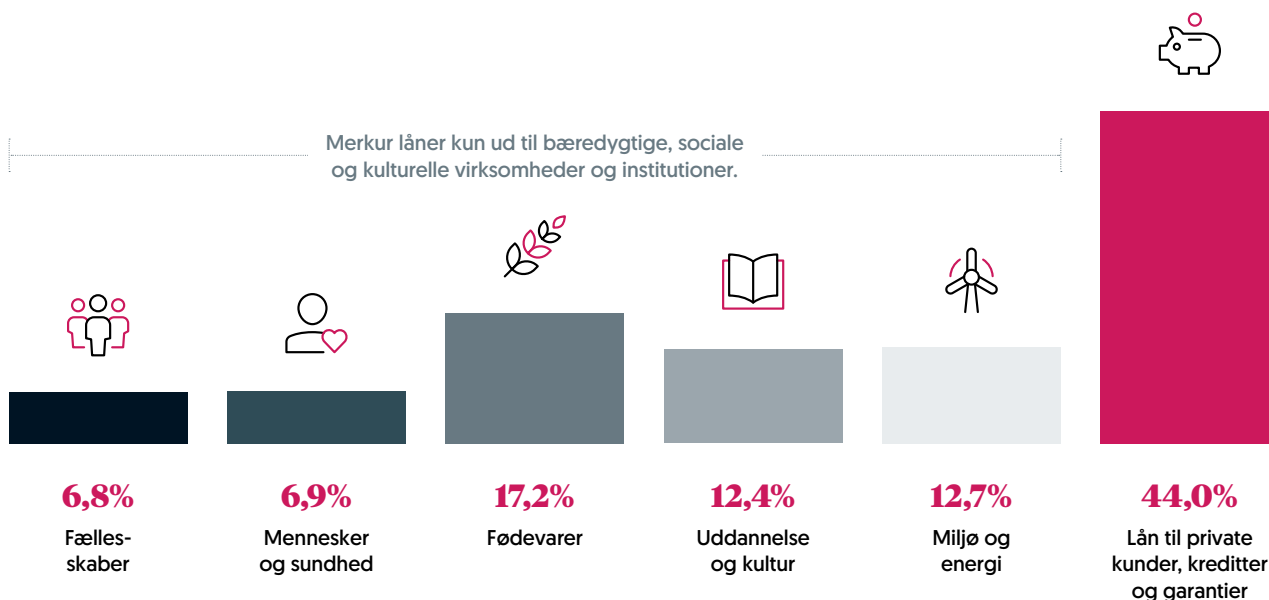

MERKUR ANDELE

Hvad investerer du i, når du køber andele i Merkur?

Som andelshaver investerer du indirekte i virksomheder, institutioner og NGO'er, der arbejder ud fra et socialt, kulturelt eller miljømæssigt bæredygtigt grundlag. Merkur låner også penge ud til private kunder, som f.eks. har brug for lån til en elbil, en bolig eller til energirenovering. I 2019 stillede vi alt godt 2,8 mia. kr. til rådighed for vores kunder. Her kan du se, hvordan pengene var fordelt.

Vi går ind for fuld gennemsigtighed, og derfor kan du finde en oversigt over alle virksomheder, der har lån i Merkur på merkur.dk/her-arbejder-dine-penge

44,5 millioner

Andelskapitalen voksede i 2019 med 16% eller 44,5 mio. kr.

8.000 andelshavere

Merkur Andelskasse har over 8.000 andelshavere

FIRMAPENSION

Roskilde Festival skifter til bæredygtig pension i Merkur

De fleste kender nok Roskilde Festival som en forening med mange frivillige, men det er også en arbejdsplads for omkring 85 fuldtidsansatte. Festivalen valgte tidligere i år at skifte firmapensionsordning til Merkur/AP Pension, fordi de ønsker at gå forrest og tilbyde medarbejderne en pension med bæredygtighed og etik i højsædet.

*Af Liva Johanne Ehler Molin,
Pengevirke*

Frederik Grenaa Nemeth, hvorfor har I skiftet firmapensionsordning til Merkur?

”Vi ville gerne udfordre de værdier, som vores daværende pensionselskab var baseret på, og se om vi kunne finde en investeringsprofil, der matcher vores værdier, samtidig med at forsikringsdækningen matcher medarbejderens behov. Derfor hyrede vi Deloitte Pension Management som rådgivere, lavede et udbud og valgte tre tilbud ud, som vi undersøgte. Det var vigtigt for mig, at den ordning vi valgte også skulle være konkurrencedygtig på priserne. Men samtidig interesserede vi os for de mere etiske investeringer, og det var også noget medarbejderne efter-

spurgte. Der var mange forskellige bud, men det stod hurtigt klart, at hvis vi ville de etiske investeringer, var det det eneste rigtige.”

Hvorfor er den etiske og bæredygtige dimension vigtig for jer?

”Vi beder jo folk om at gøre en forskel i verden, og vi vil gerne selv gå forrest. Men jeg tror også på, at dem der kommer til at generere mest værdi på længere sigt, også er dem, der leverer bæredygtigt. Generelt kan det godt være lidt svært at gennemskue, hvordan etiske investeringer bliver defineret. Der var Merkur meget skarpe med de hollandske Triodos-fonde.”

Synes du, at man som arbejdsplads har et ansvar for, hvordan medarbejderne investerer deres pension?

”Jeg synes, man har et ansvar for at tilbyde en bæredygtig løsning, og for at de ikke investerer i olie og våben. Vi er en meget værdibåren organisation, og vi opfordrer andre til at opføre sig bæredygtigt, så vi har også selv et ansvar. Medarbejderne må gøre hvad de vil, men det er vores ansvar at give dem muligheden.”

Havde du nogen forbehold eller bekymringer i forhold til at skifte firmapensionsordningen ud?

”Min bekymring har været, hvis vi skulle få en pensionsordning, som stillede vores medarbejdere ringe, når de kommer til deres pensionsalder. Mer-

kur er ikke noget stort pengeinstitut, men samarbejdet mellem Merkur, Triodos-fondene og AP Pension var i min optik et virkelig godt match. Vi får både adgang til AP Pensions almindelige fonde og Merkurs Triodos-fonde. Så det er det mest rene, vi er blevet præsenteret for. Det gav os mulighed for at vælge det bedste fra to verdener. Vi kunne også se, at der var flere steder, hvor vi ville få en bedre forsikringsdækning med Merkurs firmapension, og ingen steder ville vi få en dårligere dækning. Samtidig var Merkur også gode på prisen. Så jeg var ikke usikker på valget, det gav sig selv.” ■

Frederik Grenaa Nemeth er økonomidirektør i Roskilde Festival.

“

Vi er en meget værdibåren organisation, og vi opfordrer andre til at opføre sig bæredygtigt, så vi har også selv et ansvar. Medarbejderne må gøre hvad de vil, men det er vores ansvar at give dem muligheden.

*Frederik Grenaa Nemeth,
økonomidirektør i Roskilde Festival*

KONTAKT OS

Vil du høre mere om Ansvarlig Pension?

Ansvarlig Pension er en firmapensionsordning, som Merkur udbyder i samarbejde med AP Pension. Vil du vide mere, så kontakt pensionschef Karsten Korreborg på kko@merkur.dk eller 62656790.

Læs mere på merkur.dk/firmapension

Pengevirke

IMPACT OG BÆREDYGTIGHED

For Triodos handler bæredygtig investering om at løse verdens største problemer

Triodos er Merkurs største partner på investeringsområdet, men hvad er egentlig deres særlige tilgang til bæredygtig investering? Mange års erfaring, et holistisk perspektiv og en vilje til at investere i løsninger på verdens helt store udfordringer er nogle af svarene.

Af Liva Johanne Ehler Molin,
Pengevirke

Det ligner hverken en typisk bank eller en klassisk kontorbygning. Triodos Banks nye hovedkvarter i Zeist, Holland, blev indviet i 2019 og er bygget ud fra cirkulære principper med den omgivende natur som inspiration. Hovedkvarteret, som er arbejdsplads for omkring 600 mennesker, er præget af organiske former, og bortset fra en betonkælder, er hele konstruktionen lavet af træ. Alt er bygget med fokus på et minimalt CO2-fodspor, og det er verdens første kontorbygning, der kan skilles fuldstændigt ad og genbruges i nye sammenhænge.

Det bæredygtige byggeri er et godt eksempel på, hvordan Triodos Bank arbejder. Ligesom Merkur driver de bank ud fra en værdibaseret tilgang med fokus på både social og miljømæssig bæredygtighed. Vi kalder dem vores "søsterbank", og sammen med Merkur var de blandt de ti banker, der stiftede Global Alliance for Banking on Values i 2009 – et globalt netværk, som siden er vokset og tæller mere end 60 bæredygtige pengeinstitutter i hele verden. Men Triodos er en hel del større end Merkur, og det er blot én af grundene til, at de er en rigtig god samarbejdspartner. Ikke mindst på investeringsområdet, hvor de har mange års erfaring med impact og bæredygtighed.

Triodos er en hollandsk bank, men de er aktive i seks forskellige europæiske lande og har over 700.000 kunder. Investeringsdelen bliver varetaget af Triodos Investment Management, som i over 25 år har specialiseret sig i investeringer, der både giver fornuftige finan-

sielle afkast og samtidig sætter et positivt socialt og miljømæssigt aftryk i verden.

Som kunde i Merkur kan du investere i seks forskellige Triodos-fonde. Bl.a. fire fonde, der blev Svanemærket i 2018 som de første på det danske marked. Men hvordan er deres tilgang til investering ellers særligt bæredygtig? Og hvad gør de anderledes end andre?

Går skridtet videre

Hos Triodos Investment Management er bæredygtig investering ikke et enkelt nicheprodukt til de kunder, der er særligt interesserede. Det bæredygtige fokus gennemsyrrer hele deres måde at tænke og arbejde på og alle deres investeringer. Samtidig går de et skridt længere end mange andre.

En af de mest almindelige måder at måle og definere bæredygtig investering på er den såkaldte ESG-score. ESG står for "Environment, Social and Governance", og det betyder, at parametre som miljø, socialt ansvar og selskabsledelse kommer med i betragtning – foruden det økonomiske afkast. En anden almindelig metode er at ekskludere særligt uetiske virksomheder eller brancher, eller at gå efter "de bedste i klassen" inden for en bestemt sektor.

For Triodos Investment Management er disse metoder ikke nok. I stedet taler de om impact-investeringer, som gør en direkte positiv forskel i verden. Problemet med mange af de gængse måder at se bæredygtig investering på er, ifølge

FORTSÆTTES PÅ SIDE 22 →

FAKTA

Triodos Bank er B Corp-certificeret

Certificerede B Corp-virksomheder er frontløbere, der lever op til de højeste standarder i verden inden for social og miljømæssig virksomhedsdrift. De balancerer formål og profit og har forpligtet sig til at skabe positiv samfundsforandring gennem deres forretning. På verdensplan tæller bevægelsen over 2.600 virksomheder såsom Alpro, Patagonia og Innocent. Blandt danske B Corps finder man bl.a. Simple Feast og Too Good To Go.

Gennem Triodos' fonde kan du bl.a. investere i virksomheden Smurfit Kappa, der producerer og leverer papirbaserede emballageløsninger med fokus på bæredygtighed og genanvendelse.

FOTO: PRESSEFOTO, SMURFITKAPPA.COM

Triodos Investment Management, at man fokuserer for meget på ikke at gøre skade og for lidt på aktivt at gøre en positiv forskel gennem sine investeringer.

”Det er ikke nok at investere i virksomheder, der er de ’bedste i klassen’ inden for deres sektor, eller som tilhører de mindst forurenende. For at opnå en virkelig bæredygtig fremtid må vi investere i de virksomheder, der aktivt bidrager til en sund planet og et bæredygtigt samfund,” lyder det eksempelvis fra Triodos Investment Management i en af deres rapporter.

Investerer i bæredygtig omstilling

Derfor fokuserer de både på at ekskludere de dårlige virksomheder såsom olieselskaber, tobaksvirksomheder, våbenindustri o.lign., hvor de har en af de mest omfattende politikker inden for minimumsstandarter. Men de arbejder i lige så høj grad på at inkludere de gode virksomheder, hvis arbejde bidrager aktivt til omstillingen til et bæredygtigt samfund. Virksomhederne bliver bedømt ud fra syv temaer for bære-

dygtig omstilling, og de skal bidrage til mindst ét af temaerne for at komme i betragtning.

Triodos har udviklet temaerne på baggrund af en omfattende analyse af de vigtigste globale trends og udfordringer, såsom global opvarmning, stigende befolkningstal, tab af biodiversitet, ulighed, fødevaremangel osv. Ud fra disse udfordringer har de defineret syv temaer for omstilling, som de mener kan bidrage til løsninger. Temaerne er: Bæ-

For at opnå en virkelig bæredygtig fremtid må vi investere i de virksomheder, der aktivt bidrager til en sund planet og et bæredygtigt samfund.

Triodos Investment Management

redygtige fødevarer og landbrug, vedvarende ressourcer, cirkulær økonomi, bæredygtig transport og infrastruktur, bæredygtig innovation, sunde og velstående mennesker og social inklusion.

Temaerne udgør et holistisk blik på bæredygtig udvikling. Det vil sige, at Triodos også ser på, hvordan temaerne spiller sammen. En løsning på et problem som fødevaremangel kan eksempelvis godt afhjælpe sult, men samtidig skade biodiversitet, og derfor mener de, at det er vigtigt at se på helheden. Temaerne kan minde om FN’s 17 verdensmål for bæredygtig udvikling, men hvor verdensmålene er et politisk værktøj, er temaerne designet med fokus på, hvor man kan påvirke udviklingen gennem investering.

At hjælpe klimaet gennem investering

Temaerne er altså tæt forbundne, og de påvirker hinanden. Alligevel er der ikke nogen tvivl om, at klimaforandringerne på mange måder er den altoverskygende udfordring, som verden står over for i dag, mener Triodos. Den er uløse-

ligt forbundet med andre store udfordringer som fattigdom, sundhed og sikkerhed, og det betyder også, at man ved at mindske de negative effekter af klimaforandringerne på samme tid bidrager til mange andre temaer og verdensmål.

”Jeg ser efterhånden energi og klima som det altoverskyggende tema, og klimaforandringerne som det emne, der berører flest af verdens nuværende problemer. Al social og økonomisk udvikling vil være forgæves, hvis vi ikke - eller ikke i tilstrækkelig grad - adresserer den ene væsentlige udfordring. Men samtidig vil vi ikke være i stand til at løse klimaproblemerne, hvis vi ikke adresserer sociale og økonomiske problemer.”

Sådan lyder det fra Itske Lulof, en af Triodos Investment Managements direktører. Derfor har Triodos et stort fokus på klima og energi, og flere af deres fonde finansierer ny vedvarende energi. Men de er også begyndt at fokusere på nye dele af energisektoren for at skabe endnu større impact. F.eks. energieffektivisering og udbredelsen af vedvarende energi til flere dele af verden. Derudover spiller mange af de andre temaer også ind på klimaet, f.eks. når man investerer i virksomheder, der arbejder med bæredygtige fødevarer eller cirkulær økonomi.

Engagement og gennemsigthed er kerneværdier

For at gøre den størst mulige forskel som investorer er Triodos Investment Management opsøgende og engagerede i de virksomheder, de investerer i. Det aktive ejerskab er en af hjørnestenene i deres strategi, fordi de på den måde kan påvirke virksomhederne i en endnu mere bæredygtig retning. Der er tale om virksomheder, som i forvejen tager deres sociale og bæredygtige ansvar seriøst, og derfor er de ofte interesserede i den feedback og de anbefalinger, Triodos kommer med.

“
Jeg ser efterhånden energi og klima som det altoverskyggende tema, og klimaforandringerne som det emne, der berører flest af verdens nuværende problemer.

Itske Lulof, en af Triodos Investment Managements direktører

I mange tilfælde har dialogen ført til nye initiativer og handlinger, som da Triodos første gang engagerede sig med Yamaha, der fremstiller musikinstrumenter. Det var ikke al deres træ til instrumentbyggeriet, der var certificeret bæredygtigt, hvilket er en af Triodos' minimumskriterier. Men efter en række møder fik de diskuteret brugen af træ og de problematikker, der knytter sig til afskovning, og det førte til, at Yamaha indførte en ny politik om brug af bæredygtige ressourcer, herunder også træ til deres instrumenter.

Foruden det aktive engagement er en af de vigtigste værdier i Triodos' investeringsunivers gennemsigthed. Alle investeringsporteføljerne er offentligt tilgængelige, og Triodos Investment Management udgiver hvert år såkaldte impact-rapporter, hvor de dykker ned i, hvilken forskel dine investeringer gør.

Disse informationer kan du også finde på Merkurs hjemmeside under de enkelte fonde. Det er nemlig vigtigt for os såvel som for Triodos, at du som investor selv kan tage stilling til, om dine investeringer nu også stemmer overens med dine personlige værdier. I sidste ende er det jo dig, der bestemmer, hvad pengene skal arbejde for. ■

FAKTA

Hvad investerer Triodos' fonde i? Se et par eksempler her:

Smurfit Kappa

Producerer og leverer papirbaserede emballageløsninger med fokus på bæredygtighed og genanvendelse.

Omstillingstema: Cirkulær økonomi

Valeo

Designer innovative løsninger til smart mobilitet, bl.a. teknologi til elektrificering af biler.

Omstillingstema: Bæredygtig transport og infrastruktur

Cree, Inc

Producerer LED-belysning og arbejder med at udbrede nye lysprodukter og -teknologi.

Omstillingstema: Bæredygtig innovation

KLUMME

Klimakamp er også kulturkamp

*Af Anders Holst Bodin,
forfatter, musiker og Ph.d. i fysik*

Coronapandemien har gjort én ting soleklart: Vi kan handle på kriser, hvis problemerne er tydelige nok. På få dage ændredes Danmark fundamentalt – skoler lukkede, lufthavnene gik i stå, gaderne lagdes øde – alt sammen på grund af et politisk lederskab der viste håndfast handlekraft i en krise-tid.

Et tilsvarende lederskab har været svært at opstøve, når det gjaldt et andet og langt værre problem: Klimakrisen. Og det foranlediger naturligt et spørgsmål: Hvorfor har vi i COVID-19's navn accepteret enorme økonomiske omkostninger og vidtgående indgreb i vores dagligdag, når klimakrisen mestendels blot har ført til politiske skåltaler og langsommelige handleplaner?

Så komplekst et spørgsmål har selvsagt mange svar. Her vil jeg bidrage med en betragtning, som ikke har fyldt så meget i den offentlige samtale, men faktisk er dybt relevant for netop klimakampen: Kulturen er blomstret i coronaens tid.

Fra overforbrug til kulturel vækst

Her henviser jeg naturligvis ikke til kunstnere eller kulturinstitutioner, der ligesom mange andre sektorer har styrtblødt økonomisk, men til vores kulturliv som ganske almindelige mennesker. Hvad end det gjaldt fællessang i gårde og gader, hobbyprojekter eller bøger læst i hjemmeisolation, så fik vores personlige kulturliv ny kraft og berettigelse i krisetiden. Og på trods af de tragiske omstændigheder oplevede mange faktisk en forøget livskvalitet ved at få pause fra dagligdagens travlhed. Måske har man også mærket behovet for refleksion i lys af krisens alvorlige konsekvenser. Krisen tvang os til et dybere forhold til eksistensen.

”Hvad udad tabes skal indad vindes”, sagde man engang. Og kunne netop dette credo ikke overføres fra viruskrisen til klimakrisen? En af hovedårsagerne til den globale opvarmning er netop vores tendens til at søge lykken i ydre livsforbedringer – materielt for-

brug som individer og økonomisk vækst på samfundsplan. Kunne klimakrisen ikke blive en anledning til at ændre samfundets fokus fra økonomisk vækst til kulturel vækst – en vækst der handler om mindre forbrug af højere kvalitet, og om indre fordybelse, mening og lykke?

Selv før COVID-19 havde mange fået øjnene op for at nedsætte forbruget for at skabe plads til det væsentlige i tilværelsen. Men indtil videre har der været tale om personlige livsvalg, snarere end koordinerede bevægelser på samfundsplan. Hvis den kulturelle vækst virkelig skal batte, er den nødt til at blive et fælles projekt. Et politisk projekt.

Kulturpolitisk nedtur

Desværre ligger kulturen i dag nederst på den politiske dagsorden, og det kan synes håbløst at skabe interesse for et begreb som ”kulturel vækst”. Det er imidlertid ingen naturlov, at kulturpolitikken skal leve en skyggetilværelse, og historisk har det langt fra været tilfæl-

det. I Socialdemokratiets valgmanifest fra 1945 stod sort på hvidt: ”Formålet med den økonomiske Politik er at skabe Muligheder for en Udvikling og en Uddybning af Folkets kulturelle Liv.”

Dengang var kulturel vækst altså det erklærede mål for landets største parti. Men læs så denne sætning fra Thorning-regeringsgrundlaget i 2011: ”Regeringen vil føre en kulturpolitik, som har særligt fokus på at fremme internationalisering, økonomisk vækst og demokrati.” Fra 1945 til 2011 var kulturpolitikens mål og midler ganske enkelt vendt på hovedet.

Hvordan kunne det ske? Hvordan kom vi dertil, hvor kulturen var reduceret til katalysator for økonomien? Og hvordan får vi genstartet samtalen om kulturel vækst i en klimatid, som skriger på grønnere kultur?

På markedets præmisser

Begrebet kulturel vækst har en indbygget problematik: Hvem skal definere, hvad der er god eller dårlig kultur? I 1945 var Danmark et homogent samfund med nogenlunde enighed om, hvad kultur var for en størrelse. Derfor var det uproblematisk at tale om kulturel vækst, og der blev investeret massivt i biblioteker, folkeoplysning, uddannelse osv.

Denne kulturelle homogenitet opløstes sidenhen. Vi udviklede en kulturel pluralisme, hvor idéen om ”god og dårlig kultur” blev kritisabel, og det blev

gradvist sværere at diskutere kulturel vækst på samfundsplan. Hvem siger, at biblioteker er udtryk for ”højkultur”?

Den kulturelle pluralisme var langt hen ad vejen en positiv ting, men den medførte også en individualisering, som gjorde det umuligt at finde fælles fodslag om kulturelle målsætninger. I stedet tog markedet over, og diskussionen om ”god og dårlig” kultur blev erstattet af en simpel regel: God kultur er det, som individet har lyst til at bruge penge på.

I de seneste årtier har markedskræfterne dog ikke reelt understøttet kulturpluralismen. Kunst- og medieverdenen er blevet overtaget af global kapitalistiske monokulturer som Netflix, Disney og Facebook. Professioner som ikke kan ”betale sig” er gang på gang blevet nedprioriteret politisk, uden hensyn til deres kulturelle værdiskabelse. De kulturpluralistiske frihedsidealere underminerede sig selv og skabte plads til en kulturløs økonomisme. Resultatet er, at vi ikke indfrier vores kulturelle potentialer på trods af verdenshistorisk velstand.

Kultur i en klimatid

I dag må vi få orden på vores prioriteter og igen begynde at tale om kulturel vækst. For vores egen skyld, men især fordi klimakrisen kalder på kulturelle forandringer. Vi kan ikke genskabe fortidens kulturelle homogenitet, så vor tids kulturelle vækst må blive langt mere bredspektret og demokratisk. Vi

skal understøtte forskellige former for kultur, så hvert menneske kan finde en livsform, som passer til deres væsen og egenart – så længe den livsform kan realiseres indenfor planetens grænser.

Man kunne frygte, at den kulturelle vækst blev et eliteprojekt, men sådan behøver det ikke gå. Selv træner jeg i en lokal karateklub i Valby, og det er en kulturform, som henvender sig til mennesker fra alle samfundslag. Her mødes håndværkere, akademikere, unge og gamle i et meningsfuldt fællesskab, hvor motion, kropslig bevidstgørelse, socialt samvær og personlig dannelse går op i en højere kulturel enhed.

Sådanne kulturfællesskaber er i dag overvejende drevet af frivillige ildsjæle. Det er dybt prisværdigt. På samfundsplan kunne man dog spørge: Hvorfor skal disse aktiviteter eksistere på sådanne vilkår? Hvorfor investerer vi ikke langt mere ambitiøst i musik, sport, håndværk, kunst, naturoplevelser, spiritualitet, litteratur, dannelse? Hvorfor ikke lade den slags aktiviteter fylde langt mere i vores liv? Med andre ord: Hvorfor ikke satse benhårdt på kulturel vækst, når det samtidig er en uhyre bæredygtig vækstform?

Coronapandemien har gjort én ting soleklart: Vi kan handle på kriser, hvis problemerne er tydelige nok. Lad os ikke glemme denne lektie efter viruskrisen, men samle al vores handlekraft i en ny bevægelse for et blomstrende og bæredygtigt kultursamfund. ■

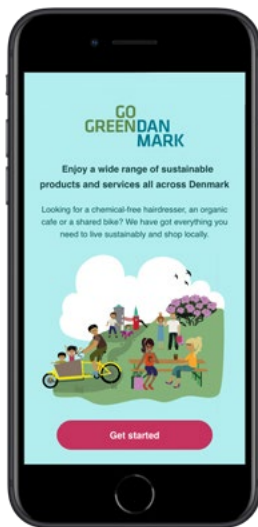

FAKTA

Anders Holst Bodin

Er foredragsholder og forfatter til bogen *Klimakrisens Rødder – Et spadestik dybere i kampen for klimaet*. Han er Ph.d. i fysik og har forsket i bæredygtig energi i Danmark og USA. Desuden spiller han klarinet, har gået på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium og været i mesterlære hos musikeren og forfatteren Peter Bastian.

APP

Guide til lokal og bæredygtig shopping

”Der skal gang i økonomien”, har det lydt igen og igen siden den store coronanedlukning af det danske samfund. Men hvorfor svinge dankortet i blinde, når du kan bruge pengene hos virksomheder, der leverer grønne og bæredygtige produkter og services? Med appen GoGreen Guide får du adgang til et kort over bæredygtige virksomheder i hele landet, så du nemt og hurtigt kan finde frem til caféer, spisesteder, frisører, butikker, hoteller og meget mere – alle funderet i en bæredygtig forretning. Nå ja, og så er din egen andelskasse og flere af vores kunder også en del af netværket.

📱 Hent appen i Google Play eller App Store. Læs mere på gogreendanmark.dk

PODCAST

Tre lytteoplevelser, der giver mod på at redde kloden

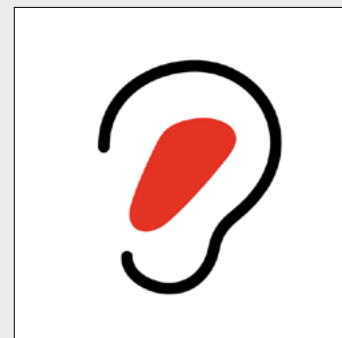
I PLANETENS TJENESTE

Gennem seks afsnit tager denne serie fra P1 dig med på en tur rundt i den danske miljø- og klimabevægelse. Lige fra de første aktioner, der sparkede miljøbevægelsen i gang i 1960'erne, til 'det store svigt' ved COP15-topmødet i København, der næsten tog livet af klimabevægelsen. Og helt frem til de unge klimaaktivister, som i dag har vækket den til live igen. En velproduceret og vedkommende fortælling om, hvordan det er at kæmpe for en større sag.

JAGTEN PÅ ET BÆREDYGTIGT LIV

Også i det nære bliver der kæmpet for klimaet. En helt almindelig familie har sat sig for at undersøge, hvordan de kan leve mere bæredygtigt. Undervejs har de optaget deres samtaler, både med hinanden og med dem, de henter inspiration fra, og det er blevet til en podcastserie om alt fra halmhusbyggeri til hverdagsprodukter - og hvordan en familie med én indkomst får råd til en Tesla. Med en nysgerrig tilgang til gamle vaner og åbenhed overfor nye, tager familien et skridt ad gangen mod et mere bæredygtigt liv og inviterer lytterne med på deres vej.

SARA SLUTTER FRED MED FREMTIDEN

23-årige Sara Mering frygter for sin fremtid, og derfor undersøger hun i denne serie fra Information nogle af tidens største udfordringer, som hendes generation står over for. Hun begynder med klimakrisen. Og selvom hun er bange, lykkes det Sara at finde håb i popmusik, gamle lydoptagelser fra en kunstner med et særligt forhold til naturen og i samtaler med nogle af de mennesker, der beskæftiger sig med klimakrisens store spørgsmål. En fortælling, der minder om, at vi har et fælles ansvar, der ikke bare kan overlades til de næste generationer.

📱 Du kan finde alle tre podcastserier i din foretrukne podcastapp.

FOTOS: TORBEN ESKEROD

UDSTILLING

Underjordisk kunst om mennesket og naturen

Cisternerne forsynede i gamle dage københavnere med rent drikkevand, men i dag fungerer de underjordiske betonrum under Søndermarken som udstillingssted. Med en luftfugtighed på 100 %, en temperatur på mellem 4 og 16 grader og store drypsten, er Cisternerne et helt særligt rum for samtidskunst. Lige nu kan du opleve udstillingen *Event Horizon* af den argentinske fødte kunstner Tomás Saraceno – en udstilling som skal ses fra båd. Du sejler nemlig selv afsted på et mørkt, underjordisk hav, mens Saracenos værker åbenbarer sig undervejs.

Saraceno har i sin kunst udforsket alternative livs- og beboelsesformer inspireret af alt fra edderkopper og flagermus til astrofysik, filosofi og ingeniørkunst. Naturens processer og transformerende potentiale er en kilde til inspiration, og i udstillingen konfronteres man med spørgsmål om menneskets evne til at tilpasse sig en verden, der er evigt forandret og muligheden for, at der findes alternative eksistensmuligheder, der langt overgår vores fatteevne?

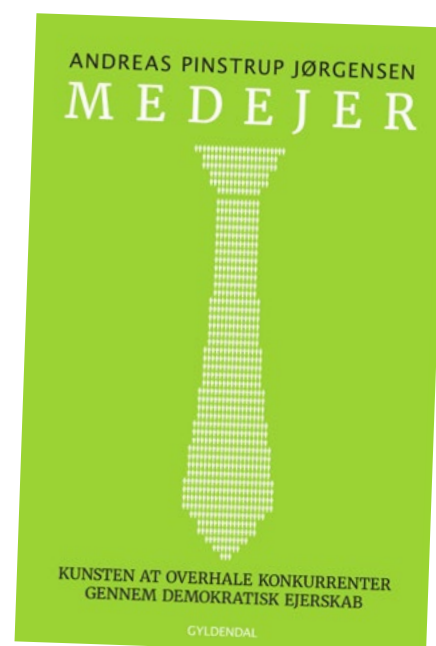
📍 *Event Horizon* kan opleves frem til den 30. november 2021. Husk at booke billet på forhånd på cisternerne.dk

BOG

Et slag for de demokratiske ejerformer

Medarbejderejede virksomheder har både økonomiske og demokratiske fordele, men i dansk erhvervsliv halter vi bagefter, mener forfatter Andreas Pindstrup Jørgensen, som også er direktør i tænketanken Demokratisk Erhverv. I bogen *Medejer* sætter han fokus på de medarbejderejede virksomheder og undersøger gennem en blanding af analyser og personlige møder, styrker og udfordringer ved forskellige ejerformer. Bogen bidrager således med en grundig og engageret undersøgelse af de demokratiske ejerformers store potentiale. Forfatteren kommer også omkring den danske andelsbevægelse, og vi tager ham gerne på ordet, når han skriver, at de forbrugerejede virksomheder (herunder andelskasserne) kræver en særskilt bog. Den håber vi, at han vil kaste sig over næste gang.

📍 Andreas Pindstrup Jørgensen, *Medejer – Kunsten at overhale konkurrenter gennem demokratisk ejerskab*, Gyldendal, 196 sider, 299,95 kr.

KUNDEHISTORIE

Hey Planet vil gøre insekter så lækre, at du spiser dem til aftensmad

Fødevarevirksomheden Hey Planet vil revolutionere vores madvaner og gøre insekter til en bæredygtig del af vores måltider til hverdag. Det er ikke en nem opgave, men på tre år er de gået fra deres eget lille køkken til en professionel produktion og en stor millioninvestering.

Af Jonathan Tybjerg, Pengevirke

Det hele begyndte med en larverisotto i oktober 2016. Malena Sigurgeirsdóttir og Jessica Moore Buhl-Nielsen arbejdede egentlig på et projekt om bæredygtige fødevarer, men Malena Sigurgeirsdóttir var besat af insekter. Hun havde ivrigt fortalt, hvor nærende de var, hvor ekstraordinært bæredygtige de var, hvor nemme de var at producere, og hvordan det kunne gøres alle steder, både i byer og i forpinte egne, hvor landmænd mistede deres levegrundlag. Jessica Moore Buhl-Nielsen syntes, det lød sindssygt interessant, men når hun kiggede på tallerkenen med de store fede larver, blev hendes appetit ikke rigtig vækket. Tværtimod.

“Der var meget langt fra alle de her gode argumenter til, at jeg tænkte, at det her kunne jeg godt sidde og spise en almindelig tirsdag aften,” fortæller Jessica Moore Buhl-Nielsen. “Og det kunne Malena godt se. Så vi gik i gang med at se på, hvordan vi kunne gøre det appetitligt.”

Idéen blev til virksomheden Hey Planet (som for nylig har skiftet navn fra Wholi). I dag, tre et halvt år senere, har virksomheden et voksende sortiment af madvarer med insekter i, en millioninvestering fra en kapitalfond og en tiltagende drøm om, at insekter bliver en del af danskernes aftensmåltid.

“Målet med at gøre insekter mere spiselige er, at vi på sigt kan nedbringe vores meget høje kødforbrug,” fortæller Jessica Moore Buhl-Nielsen.

Fra eget køkken til professionel produktion

Iværksættereventyret begyndte dog i mere ydmyge rammer i et køkken i et bofællesskab. Her eksperimenterede de dengang 27-årige kvinder med larver og græshopper købt på frost. Insekterne blev bagt i ovnen og blendet til pulver i en foodprocessor.

“Så rullede vi det ind i dadler, og vi bagte nogle kager og noget bananbrød,” opremser Jessica Moore Buhl-Nielsen de indledende forsøg.

Bortset fra et par samboer, der ikke brød sig om den stærke lugt af bagte insekter og larver i vasken, fik Jessica Mo-

ore Buhl-Nielsen og Malena Sigurgeirsdóttir opbakning fra deres venner. Det stod også klart for de to kvinder, at det ikke var et hobbyprojekt. For Malena Sigurgeirsdóttir var det en drøm, hun havde jagtet siden hun som 18-årig smagte sin første græshoppe i Tanzania. Hun havde fokuseret på insekter som fødevarer i sine studier og forskning i naturressourcer og miljøøkonomi og fundet et enormt uudnyttet potentiale. Jessica Moore Buhl-Nielsen, der var uddannet fra CBS, havde et halvt år forinden startet en anden virksomhed op, og idéen om en fødevarerevolution passede godt med hendes sociale iværksætter.

Inden for få uger havde de et cvr-nummer, et logo, forretningsplaner og stande på julemarkeder, hvor de solgte deres første produkter i form af græshoppepebernødder og dadelkonfekt med larvepulver.

“

Målet med at gøre insekter mere spiselige er, at vi på sigt kan nedbringe vores meget høje kødforbrug.

*Jessica Moore Buhl-Nielsen,
medstifter af Hey Planet*

“Vi fik faktisk solgt ret meget. Vi stod i hvert fald hver weekend og trillede de her dadelkugler med vores venner og kære,” fortæller Jessica Moore Buhl-Nielsen.

Derfra gik tingene stærkt. Få måneder efter kunne Jessica Moore Buhl-Nielsen og Malena Sigurgeirsdóttir til glæde for deres samboere rykke ud af bofællesskabets køkken og ind i et rigtigt storkøkken. En crowdfunding på Kickstarter havde skaffet dem 120.000 kr., og samtidig havde de fået Irma som kunde.

“Og så kom vi også i Magasin og en række små butikker, så der kunne vi sige, at det er et rigtigt produkt og ikke bare en fiks idé.”

Millioninvestering og køderstatning

I dag har Hey Planet fire produktserier: Squares, der svarer til den oprindelige konfekt, insektproteinbarer, knækbrød, og så sælger de også selve insektpulveret. Produktionen har de overladt til en fynsk chokoladefabrik, mens insekterne importeres fra larvefarme i Holland og græshoppefarme i Canada.

Hey Planet sælger til omkring 300 butikker i Danmark, men insekter som fødevarer er stadig et nichemarked, og det er svært at sælge uden for Aarhus og København, erkender Jessica Moore Buhl-Nielsen.

FORTSÆTTES PÅ SIDE 30 →

“Til gengæld er der mange forskellige steder, vi kan tage det hen, så strategien er, at vi skal skalere bredt til andre storbyer, hvor de har fokus på at spise sundt og bæredygtigt,” forklarer hun og tilføjer, at Hey Planet er begyndt at sælge i Tyskland, England og Japan.

I sommeren 2019 fik de hjælp til den opgave, da investeringsfonden Megatrend skød et anseeligt millionbeløb i projektet, for at det kan komme ud over Danmarks grænser. Megatrend deler Hey Planets ambition, siger Jessica Moore Buhl-Nielsen. De satser på de langvarige trends frem for de hurtige idéer, og så investerer de primært i bæredygtige iværksættere.

Det var især Hey Planets kommende produkt, kødalternativet Manna, som fik Megatrend til at investere i Hey Planet. Manna er lavet på larver og ærter, og det skal efter planen komme ud i efteråret. Det er her, hvor projektet skal stå sin rigtige prøve. Indtil videre har Hey Planets produkter taget form som snacks, men med Manna tager Hey Planet skridtet videre i forsøget på at ændre vores aftensmåltid.

Det er drømmen for de to iværksættere, at Manna skal gøre en forskel for kloden. Produktionen af insekter udleder 100 gange mindre CO2 end produktionen af oksekød, ligesom det vil spare 4.000 liter vand. Samtidig giver insekterne de fleste af de gode aminosyrer, man får fra kød, ligesom det giver den umami, der får oksekød til at smage godt. Det er det potentiale, Hey Planet gerne vil udnytte ved at gøre det hele mere spiseligt.

Det nye sushi

I dag er missionen for Hey Planet stadig den samme, som da selve idéen opstod over en larverisotto. Insekterne skal gøres lækre og spiselige, så folk ser det som et reelt alternativ til kød. Det er en mission, der kræver gode overtalelsesevner. Derfor er Hey Planet også fokuseret på at komme ud med folk og give dem smagsprøver på deres produkter.

“Vi skal blive ved med at fokusere på, at folk kan få smag for det, og det ikke bare er en sjov ting, man køber i supermarkedet, men også er noget man kan spise til frokost eller aften som et reelt måltid,” siger Jessica Moore Buhl-Nielsen.

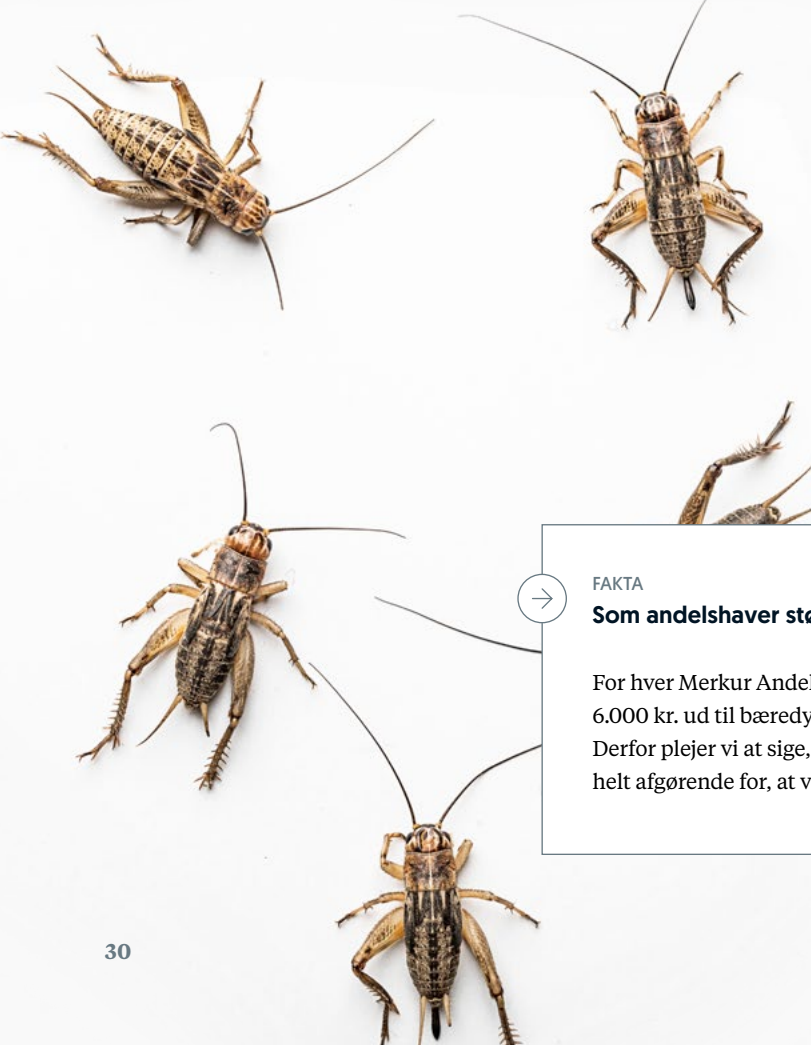
Det er ikke nogen nem opgave, når man først bevæger sig uden for de store byer. Og hos Hey Planet ved de godt, at det ikke er inden for de næste par år, at insekter bliver noget som hr. og fru Jensen spiser til aftensmad et par gange om ugen. Men det er håbet i det lange løb, og tingene kan pludselig gå hurtigt.

“Andre fødevarer som hummer og sushi, der er blevet set som mærkelige og farlige, har vi ændret holdning og forhold til på få år,” lyder det optimistisk fra Jessica Moore Buhl-Nielsen.

♥ Hey Planet er kunde i Merkur

“**Andre fødevarer som hummer og sushi, der er blevet set som mærkelige og farlige, har vi ændret holdning og forhold til på få år.**”

Jessica Moore Buhl-Nielsen, medstifter af Hey Planet

FAKTA

Som andelshaver støtter du virksomheder som Hey Planet

For hver Merkur Andel du køber, giver du mulighed for, at vi kan låne 6.000 kr. ud til bæredygtige og ansvarlige virksomheder som Hey Planet. Derfor plejer vi at sige, at andelshaverne er fundamentet for Merkur - og helt afgørende for, at vi som pengeinstitut kan gøre en forskel i samfundet.

ekolab
 BÆREDYGTIGHED
 ER VÆRDISKABELSE

Bæredygtighed i byggeriet og på arbejdspladsen

Helhed, kundefokus og trivsel er nøgleordene hos de rådgivende ingeniører fra Ekolab, der leverer løsninger til bæredygtige byggeprojekter landet over.

Ekolab er en rådgivningsvirksomhed specialiseret i energi, indeklima og bæredygtighed. De arbejder desuden med, hvordan man skaber en arbejdsplads med en sund kultur, trivsel for medarbejderne og en høj grad af medbestemmelse ud fra en tro på, at tilfredse og glade medarbejdere leverer bedre projekter. I 2018 og 2019 blev Ekolab kåret som Gazellevirksomhed – en titel der gives til en hurtigt-voksende virksomhed, der som minimum har fordoblet sin omsætning over en fireårig periode. Det betaler sig altså at investere i bæredygtighed og medarbejdertrivsel. Virksomheden er opbygget på rådgivning omkring lavenergi-byggeri, udviklingsprojekter og fagkurser til den danske byggebranche. Renovering er et hovedområde og der udføres flere ESCO-projekter og store rammeaftaler for danske kommuner og regioner. Skoler, plejehjem og svømmehaller renoveres til mere energivenlige udgaver. Til gavn for kunden, klimaet og komforten. Ekolab udfører også helhedsrenoveringer af den ældre boligmasse, hvilket har givet firmaet Renoverprisen 2013. Ekolab arbejder i stigende grad med bæredygtighed, herunder DGNB-certificeringer og bæredygtighedsledelse. DGNB er en certificering, der synliggør byggeriets levetidsomkostninger og miljøprofil og samtidig sikrer, at sociale parametre som f.eks. indeklima, komfort og sikkerhed er i højsædet.

Ekolab ApS · www.ekolab.dk · Tlf. 86 13 20 16

Urna laver personlige urner af naturlige materialer

Det starter helt fra bunden med de rene uldfibre. Urnerne laves i hånden og er ofte inspireret af natur. De har forskellige udtryk og kan laves ud fra personlige ønsker: Særlige blå farver til en far, der har været marine-entusiast, eller en gul og orange urne til en 'meget farvestrålende' person.

Urnerne er udviklet i et samarbejde mellem grafiker Line Eskestad, keramikker Pia Busk og filtmaker/pædagog og Mette Østman. Uld er et blødt og venligt materiale, og for mange er det en rar tanke, at man selv eller en kær nær skal stedes til hvile i uld. Derudover er uld fuldstændig nedbrydeligt, og det tilfører endda jorden mineraler. Det er tiltalende for mange, at man indgår i naturens kredsløb efter døden.

Uld er et råstof, som vi har meget af i Danmark, men det anses ofte som et affaldsprodukt frem for en ressource. Det vil Urna og Mette Østman Filt gøre deres for at ændre. Derfor sætter de fokus på uldens mangfoldige anvendelsesmuligheder. Mette Østman formidler desuden håndværket filtning i andre sammenhænge, både gennem undervisning og bøger.

Fremstillingen af urnerne foregår i Filtværket i Odense. Her fremstilles også andet filtet kunsthåndværk såsom filtæbler, tevarmere, belysning og unikaværker. Filtværket er arbejdsplads for ca. 10 medarbejdere i såkaldte minifleksjobs. De bidrager alle til filtning eller værkstedets øvrige drift.

www.uurna.dk · @uurna_urner

www.metteoestman.dk · @mette.oestman

STOP FOSSILE INVESTERINGER

'Business as usual' er en forbrydelse mod menneskeheden

Banker, pensionskasser og investorer bør stoppe alle investeringer i den fossile brændstofsektor nu, mener Silja Nyboe Andersen, der kalder sig investeringsaktivist og arbejder med impact-investering og bæredygtig forretningsudvikling i Merkur.

Af Silja Nyboe Andersen

En bil tændes. Udstødningen vælter ud. Den holder i en lukket garage. Har du lyst til at sætte dig ind i bilen? Jeg gætter på, at svaret er nej. Men faktisk sidder vi alle sammen inde i bilen. Garagen er vores atmosfære. Den holder på udstødningen. Så hvad er det egentlig, vi er i gang med? Ifølge FN's chef for biodiversitet, kan vi rent faktisk blive den første art, der udrykkes sig selv.

Naturen er genialt indrettet, således at luften i vores "garage" er fuld af liv, fordi der er en naturlig balance i den måde vores "udstødning" bliver optaget igen af planter, træer og havet. Men det naturlige økosystem er ikke gearret til de massive mængder fossile brændsler, vi henter op fra dybet og brænder af.

En rapport fra FN viser, at verdens planlagte produktion af fossile brændstoffer alene i år 2030 tegner sig for 120% mere, end hvad der ville være i overensstemmelse med Paris-aftalen. Det hænger bare ikke sammen.

Vi ved, at vi før eller siden løber tør for fossile brændsler. Det er et faktum. Så hvad venter vi på? Hvorfor skal vi

lige have det sidste med, når nu vi ved, det er ødelæggende for vores fremtid? Svaret ligger i, at det ikke alene er gratis for forurene, man får også penge for det. Den Internationale Valutafond estimerer, at der ydes direkte subsidier til den fossile brændstofsektor for 10 mio. dollars i minuttet. Eksempelvis er det vanvittigt, at der ingen skat er på flybrændstof.

“

Vi har akut brug for politisk vilje og handling. Først og fremmest bør de enorme subsidier til den fossile brændstofindustri stoppes øjeblikkeligt.

Silja Nyboe Andersen, produkt- og forretningsudviklingsansvarlig, Investering

Vi har akut brug for politisk vilje og handling. Først og fremmest bør de enorme subsidier til den fossile brændstofindustri stoppes øjeblikkeligt. Og så skal det koste at forurene, hvorfor vi i Merkur bakker op om idéen om at indføre en CO₂-afgift, da det vil bidrage til klimamålene og sikre fair konkurrencevilkår.

Vi er ikke alene om at synes, det er en god idé: Nobelprisvindende økonomer, en række miljøorganisationer, Klimarådet, Cepos, De Økonomiske Råd, Concito, Kraka, IMF, OECD og danske ungdomspartier på tværs af rød og blå blok anbefaler at indføre en CO₂-afgift, så det velafprøvede 'forureneren betaler'-princip også gælder på klimaområdet. En sådan afgift, der indføres gradvist frem mod 2030, vil give det naturlige incitament til innovation: Mindre af fortidens teknologi og mere af fremtidens.

Til trods for opbakning væver den politiske top, og omstillingsprocessen går simpelthen ikke hurtigt nok.

Penge er magt

Den gode nyhed er, at vi som investorer sidder på et af de stærkeste redskaber i den klimaaktivistiske værktøjskasse. Vi kan nemlig tage stilling til, hvor vi investerer vores penge. Og penge er magt. Men magt og penge bliver ofte en negativ forbindelse, og derfor skal vi ikke tale om magt som i *power*, men som i empowerment, nemlig vores berettigelse. Vores penge skal forstærke og bidrage til at konkretisere det ønske, mange af os bærer i vores hjerter om at bidrage til en grønnere og mere fair verden, men ikke mindst sikre, at vi ikke ender i en voldsomt kritisk situation. Derfor skal vi sige nej til at investere i fossile brændstoffer. Vores penge skal ikke brænde op sammen med olien, men derimod ud og leve et liv, som skaber liv i stedet for at nedbryde det.

Ikke at investere i den fossile brændstofsektor er ikke kun godt for klimaet, men det er også en måde at minimere din risiko på som investor. At være investeret i den fossile brændstofsektor repræsenterer nemlig en stor risiko. Det er aldrig en god ide at investere i en virksomhed, hvis forretningsmodel er baseret på ressourcer, vi ved, vi løber tør for, og som vi ikke en gang kan bruge, hvis vi skal holde os under en temperaturstigning på 2 grader. Med andre ord, der er meget stor risiko i forbindelse med investeringer i den fossile brændstofsektor.

Vi skal alle løfte barren

I Merkur har vi taget et valg om aldrig at gå på kompromis med, hvad det er

for en verden, vores penge skal bidrage til. Det er vores værdigrundlag. Det står indprentet i vores vedtægter. Det lever i vores daglige arbejde, og bæredygtighed er omdrejningspunktet for vores virke og hele vores forretningsmodel. Vi arbejder for at give penge liv ud fra den grundopfattelse, at verden er en sammenhængende helhed. Hvert menneske har en værdi i sig selv, har potentiale for i frihed at kunne udvikle sine evner og har mulighed for at tage ansvar for vores samfund og for vores fælles livsgrundlag. Vi tager vores ansvar alvorligt - som mennesker, som pengeinstitut.

Vi er stolte af vores forretningsmodel, men vi skal også udfordre vores egen *business as usual* i lyset af den trussel, vores fremtid står overfor. Det gør vi ved at løfte barren endnu højere. Derfor har vi lukket for muligheden for at låne penge til nye fossildrevne biler, og det er kun begyndelsen på rejsen for Merkurs ansvar for omstillingen til et samfund, der ikke er afhængigt af fossile brændstoffer.

På investeringsområdet mener vi, at det er afgørende, at du som investor i Merkurs bæredygtige investeringsunivers kan være tryk ved, at du ikke ejer selskaber, hvis forretningsmodel bygger på den fossile brændstofsektor. Som andelshaver og kunde i Merkur kan du også være sikker på, at dine penge aldrig vil blive lånt ud til disse virksomheder. Derudover har vi besluttet os for, at alle vores produkter skal bidrage positivt til omstillingen, og at

det skal være nemt for dig som kunde at bidrage til den fossilfri rejse.

Selvom der heldigvis også er kommet fokus på grøn omstilling i den finansielle sektor, oplever vi desværre, at mange stadig har en forretningsmodel, der ikke sigter mod et fossilfrit samfund, men tværtimod fortsat finansierer sektoren. Det kan ikke nytte noget, at man stiller sig op med et enkelt grønt og fossilfrit investeringsprodukt – nicheprodukter er ikke nok. Som sektor er vi nødt til at bære ansvaret for, at der handles over hele linjen.

Det er ikke bare idealistisk, ændring af *business as usual* er den eneste måde, vi kommer i mål på. Fremtidens virksomheder skal tage et seriøst ansvar. Og det skal vi alle sammen. Lad os starte med vores penge. ■

“

Vores penge skal ikke brænde op sammen med olien, men derimod ud og leve et liv, som skaber liv i stedet for at nedbryde det.

Silja Nyboe Andersen, produkt- og forretningsudviklingsansvarlig, Investering

FAKTA

Silja Nyboe Andersen

- Investeringsaktivist
- Ansvarlig for produkt- og forretningsudvikling i Merkur
- Rådgiver formuende familier om impact-investering
- Sidder i bestyrelsen for Merkur Andelskasse, Dansk Skovforening, Thomas Harttung A/S og Nordic Harvest

ORGANISATION

Ny direktion i Merkur

Den 1. september gav Lars Pehrson stafetten som administrerende direktør i Merkur Andelskasse videre til Charlotte Skovgaard efter 38 år på posten. Merkurs nye direktion består af adm. direktør Charlotte Skovgaard, som har været en del af direktionen siden november 2019, og kredit- og økonomidirektør Alex Andersen, som blev ansat i juni 2018. Lars Pehrson fortsætter i en ny rolle som rådgiver for direktionen. Læs mere på side 4-7.

SIKKERHED

Har du prøvet NemID nøgleapp?

En nem, hurtig og sikker måde at bruge NemID på. Find appen i App Store eller Google Play og slip for altid at skulle huske dit nøglekort.

LÅN TIL ELBIL

Charlotte Skovgaard: Derfor finansierer Merkur ikke længere nye fossile biler

Det var en udmelding, der trak overskrifter, da vi i juni besluttede at stoppe for finansiering af nye benzin- og dieslebiler. I Merkur arbejder vi for en fossilfri verden, og sammen med vores kunder vil vi gerne gøre vores for at støtte op om en grøn og bæredygtig persontransport med flere elbiler på vejene.

Samtidig er det vigtigt for os, at du som kunde eller andels-haver i Merkur kan regne med, at vi hele tiden arbejder for at skubbe på den bæredygtige udvikling, og at en investering i Merkur er en investering i omstillingen til et grønt og socialt retfærdigt samfund.

Derfor har vi indrettet vores lån til biler sådan, at du får den mest attraktive rente, hvis du vælger en elbil. Vi finansierer også plugin-hybridbiler, fordi vi ser dem som et vigtigt led i overgangen til ren el, og brugte benzin- og dieslebiler i energiklasse A til A+++; da vi mener, det er vigtigt at bruge vores nuværende ressourcer op, før vi køber nyt. Markedet og infrastrukturen omkring elbiler er i rivende udvikling, og vi synes det er på tide at gøre endnu mere for at sætte skub i overgangen fra benzin og diesel til el. Derfor har vi valgt ikke længere at finansiere nye fossile biler, men i stedet understøtte det grønne valg. - *Charlotte Skovgaard, adm. direktør*

MEDARBEJDERE

Ny afdelingschef for Merkur Hverdag: "Vi er her for vores kunder"

Det var et helt bevidst valg, da Jette Godsk Rosa startede i Merkur i 2014, for hun kunne tydeligt genkende sig selv i værdierne. På det tidspunkt var det mindre vigtigt for hende, hvilke opgaver hun skulle varetage, og derfor har hun været rundt i flere hjørner af Merkur end de fleste. Hun har været rådgiver i Merkur Hverdag, siddet i administrationen og haft ansvar for boligområdet. Med andre ord har hun lært hele organisationen, og det værdigrundlag der tiltrak hende i første omgang, rigtig godt at kende.

Da hun, efter at have været væk fra Merkur i knap et år for at prøve kræfter med en spændende lederstilling, blev tilbudt jobbet som afdelingschef for Merkur Hverdag, var hun ikke i tvivl om, hvad hun skulle svare: "Merkur er i min lilletå, og det gennemsyrrer mit liv, så jeg kunne ikke sige nej," fortæller hun og tilføjer, at hun var glad for det nye job, men "det her er en følelse af at komme hjem. Det har været fantastisk."

Det "hjem" hun er kommet tilbage til, da hun tiltrådte den nye stilling 18. juni, er et Merkur i udvikling, og det kan mærkes. "Der er kommet endnu mere fokus på kunderne og på, hvordan vi samarbejder på tværs af hele Merkur, så vi kan give kunderne den bedste oplevelse, uanset hvilken afdeling de møder," fortæller hun.

Som afdelingschef har hun fuldt fokus på både medarbejdernes trivsel og kundernes tilfredshed. "Det er vigtigt for kunderne, at de oplever en medarbejder med smil i stemmen," som hun siger, og derfor skal hele afdelingen løfte i flok, så der bliver overskud til at give den optimale service. "Vi er her for vores kunder, og de vil os på grund af værdierne. Det er helt specielt for Merkur, og derfor har vi også et ekstra stort ansvar over for kunderne," lyder det fra den nye afdelingschef.

“

Vi er her for vores kunder, og de vil os på grund af værdierne. Det er helt specielt for Merkur, og derfor har vi også et ekstra stort ansvar over for kunderne.

*Jette Godsk Rosa,
afdelingschef for Merkur Hverdag*

ORGANISATION

Merkur Øst og Vest

Merkur Andelskasse er et landsdækkende pengeinstitut, og vores kunder bor i hele Danmark. Derfor vil vi i stedet for de geografiske afdelinger fremover være delt op i Merkur Øst og Merkur Vest. Merkur Vest er beliggende i Aarhus og Aalborg, mens Merkur Øst ligger i København på de samme adresser som hidtil. De nye navne ændrer ikke noget i forhold til, hvor du som kunde er tilknyttet.

BESTYRELSE

Nyt medlem i Merkurs bestyrelse

Merkur kunne i april måned byde velkommen til et nyt bestyrelsesmedlem. Hollandske Cees Kuypers kommer med mange års erfaring og et stort netværk inden for fødevarer og bæredygtige virksomheder. Cees Kuypers overtog pladsen fra Klaus Loehr-Petersen, som efter 14 års medlemskab i bestyrelsen trådte ud for at give plads til nye kræfter. Han er dog fortsat medlem af Merkurs repræsentantskab.

PENGEVIRKE

Skriv til vores nye brevkasse

"Hvordan kommer jeg i gang med bæredygtig investering? Hvordan får jeg en mere energivenlig bolig? Hvordan kan min virksomhed bidrage til verdensmålene?"

Går du med spørgsmål om din egen private økonomi eller om finanserne i din virksomhed, så kan du nu skrive til Pengevirkes nye brevkasse om bæredygtig økonomi. Send dit spørgsmål til pengevirke@merkur.dk, så vil Merkurs eksperter besvare udvalgte spørgsmål i næste magasin, der udkommer til december.

Her arbejder dine penge

Her kan du møde nogle af de bæredygtige, sociale og kulturelle virksomheder, som Merkur låner penge ud til. Vi går ind for gennemsigtighed, og derfor kan du altid følge med i, hvad dine penge arbejder for, mens de står i Merkur. På den måde kan du være sikker på, at dine penge fremmer en bæredygtig udvikling.

👉 Se alle virksomheder og institutioner, som Merkur låner ud til på www.merkur.dk/her-arbejder-dine-penge

FØDEVARER

H15

I den gamle fragtmandshal på Halmtorvet 15 i Kødbyen i København kan du finde H15. Siden 2018 har stedet været til gavn for alle. På H15 stræber de efter at skabe en hyggelig og afslappet atmosfære fra morgen til aften. Alt efter årstid og tid på dagen bliver lokalerne tilpasset, så H15 både fungerer som studie & scene, cafeteria og bar. I cafeteriet er der fokus på økologi, lokalt dyrkede grøntsager og enkelte retter med fisk eller kød – helt i tidens ånd.

👉 www.h15.dk

MILJØ OG ENERGI

Bornholms Havvind

Er startet af en initiativgruppe, der har en fælles drøm om at etablere en lokalt- og folkeejet havvindmøllepark i Sosebugten cirka 10 km fra Bornholms sydvestkyst. Med en garantistillelse fra Energistyrelsen på 475.000 kr. vil de indledende undersøgelser begynde, som skal fastlægge investerings- og driftsomkostningerne. Når projektet forhåbentlig bliver en realitet, vil det bidrage til, at Bornholm kan opfylde sit mål om at være selvforsynende med grøn og bæredygtig strøm i 2025.

👉 www.bornholmshavvind.dk

MERKUR
ANDELSKASSE